

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**VYUŽITELNOST SLUŽEBNÍCH PSŮ U POLICIE
ČESKÉ REPUBLIKY**

Autor práce: Iva Nesibová, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia : Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Hovorka

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2020

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z.ú.
Žižkova 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Iva Nesibová, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Využitelnost služebních psů u Policie České republiky

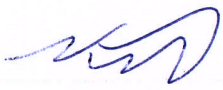

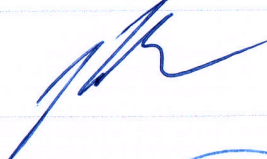

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Usability of service dogs at the Police of the Czech Republic

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): Jaroslav Hovorka, Mgr.

Datum zadání bakalářské práce: říjen 2019

CÍL BAKALÁŘSKÉ PRÁCE: Cílem práce bude formou historické retrospektivy a teoreticko-praxeologického vhledu demonstrovat vývoj služební kynologie nejen v policejních sborech na území České republiky, upozornit na postavení služebního psa v policejních službách Policie ČR a představit vhodná psí plemena pro policejní služby, prezentovat vhodné druhy výběru, výchovy a výcviku psa podle jeho budoucí specializace.

Student: Iva Nesibová, DiS.	15. 10. 2019	
Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Hovorka	15. 11. 2019	
Schvaluji zadání bakalářské práce:		
Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	26. 11. 19	
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	26. 11. 19	
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	2. 12. 2019	

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Jaroslavu Hovorkovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Dále bych chtěla poděkovat svojí konzultantce paní Bc. Evě Sýkorové Kubišové za její konstruktivní rady a připomínky, které mi poskytovala během celého psaní této bakalářské práce.

ABSTRAKT

NESIBOVÁ, I. *Využitelnost služebních psů u Policie České republiky*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2020. 63 s. Vedoucí bakalářské práce : Mgr. Jaroslav Hovorka

Klíčová slova: Policie ČR, služební pes, kynologie, služební kynologie, psovod

Práce řeší problematiku využitelnosti služebních psů u Policie České republiky jako uceleného sboru informací. Práce analyzuje historický vývoj použití služebních psů u bezpečnostních sborů na našem území. Dále jsou zde zahrnuty teoretické poznatky o postavení služebního psa u Policie České republiky, výběru služebního psa a psovoda a metody výcviku. Práce se také věnuje praktickým použitím služebních psů na konkrétním kynologickém pracovišti.

ABSTRACT

NESIBOVÁ, I. *Usability of Service Dogs at the Police of the Czech Republic*.
České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2020. 63 p.
Supervisor : Mgr. Jaroslav Hovorka

Key words: Police of the Czech Republic, service dog, cynology, service cynology, handler

The work solves the issue of usability of service dogs at the Police of the Czech Republic as a comprehensive body of information. The work analyzes the historical development of the use of service dogs in the security corps in our territory. It also includes theoretical knowledge of the position of the service dog at the Police of the Czech Republic, the choice of service dog and handler and methods of training. The work is also devoted to the practical use of service dogs in a specific department of cynology.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce.....	11
2 Historie.....	13
2.1 Počátky kynologie.....	13
2.2 Počátky služební kynologie.....	14
2.3 První policejní pes.....	14
2.4 Počátky pachových prací.....	15
3 Postavení a právní úprava výchovy a výcviku služebního psa u Policie České republiky	17
3.1 Organizace a řízení oddělení služební kynologie.....	18
3.2 Rozdělení služebních psů podle kategorizace.....	18
3.3 Právní předpisy k výcviku a použití služebního psa	19
4 Výběr služebního psa	22
4.1 Plemena služebních psů	22
5 Metody a postupy při výcviku služebního psa.....	28
5.1 Nepodmíněné a podmíněné reflexy	28
5.2 Útlum.....	29
5.3 Typy psa z hlediska vyšší nervové činnosti	30
5.4 Metody výcviku	31
6 Výběr služebního psovoda	35
6.1 Vzdělávání psovodů	35
6.2 Výkon služby s použitím služebního psa	37
7 Praktické zkušenosti psovodů	39
7.1 Kategorizace služebních psů podle zaměření	39
8 Kazuistika.....	54

Závěr	57
Seznam použitých zdrojů	58
Seznam zkratek	60
Seznam tabulek	61
Seznam příloh.....	63

Úvod

Pes se vyvíjel za přítomnosti člověka a nemůže bez něj existovat. Tento vztah je ovšem vzájemný tím, že člověk vytvořil předpoklady k tomu, aby pes byl věrným a oddaným společníkem. S vývojem civilizace se i vyvíjely možnosti využití psů. Od pravěku, kdy pravěký lovec namaloval psa na skálu, využívá člověk psa jako hlídače, lovce, ochránce, obránce, ale i jako věrného přítele. Pes je mimořádně přizpůsobivý klimatickým a geografickým podmínkám, proto neměl problémy se adaptovat na okolí, kam ho cesty lidí přivedli.

Kynologie zahrnuje všechny informace týkající se psů. K praktickým účelům využívají psy převážně u ozbrojených bezpečnostních složek. Každá složka se snaží výcvikem vychovat profesionály, kteří se svými psy jsou připraveni plnit bezchybně své úkoly. Pod termínem služební kynologie se skrývá rozsáhlá škála oborů lidských činností, od výběru plemene, chovatelské stanice a štěněte přes výcvik a přípravu psů pro ochranu osob a majetku, či vyhledávací práce. Jedná se o cílenou činnost výcviku psů, která má za cíl použití ve službě. U ozbrojených bezpečnostních složek má služební kynologie pestré využití. Díky svému výbornému čichu jsou psi schopni vyhledat spoustu různorodých stop, látek a pachů, které by lidem zůstaly skryty. Mnoho lidí vnímá psa pouze jako domácího mazlíčka, ale už netuší, že při správném výcviku může zachránit život, vyhledat výbušninu nebo zadržet pachatele na útěku. Tudíž by měl na služební kynologii u ozbrojených bezpečnostních sborů být kladen značný důraz.

Bakalářskou práci na téma “Využitelnost služebních psů u Policie České republiky” jsem si zvolila pro možnost pokračování a rozšíření své absolventské práce, kterou jsem měla na téma “Služební kynologie se zaměřením na ochranu psů a hlídkovou činnost”. Témata z oblasti kynologie jsem si nezvolila náhodou. Můj dědeček, František Nesiba byl psůvod ve své vojenské základní službě, který byl u zrodu tehdejšího Výcvikového střediska Grabštejn, dnes kolébkou služební kynologie Armády ČR.

Práce bude popisovat historii služební kynologie a plemena služebních psů využívaných v současné době u Policie České republiky. Bude zpracována současná literatura, která se zaměřuje na výcvik služebních psů a předpisy, které řeší otázku výcviku služebních psů. V práci budou také shromážděna data z Oddělení služební kynologie Krajského ředitelství Policie Praha a kazuistika dvou služebních psů sloužící v odlišných století.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem této práce bude analyzovat použití služebních psů u Policie České republiky. Shromáždít teoretické poznatky o historii služební kynologie, výběru vhodného služebního psa a výběru policejního kynologa. Dále bude cílem prezentovat shromážděná data dotazníkovým šetřením z konkrétního kynologického pracoviště.

Tato práce se bude skládat z osmi samostatně informačních kapitol. Převážná část práce bude obsahovat teoretické poznatky o služebních psech u Policie České republiky a jejich využití v policejních činnostech.

První kapitola bude obsahovat cíl a metodiku této bakalářské práce.

Druhá kapitola bude analyzovat historický vývoj služební kynologie převážně na území českých zemích. Také bude tato kapitola obsahovat počátky pachových prací, které u služební kynologie stěžejní.

Třetí kapitola bude obsahovat postavení a úkoly Policie České republiky, dále organizaci oddělení služební kynologie a rozdělení psů do jednotlivých kategorizací. Také bude analyzovat právní předpisy, podle kterých se výcvik a použití služebního psa při služebním zákroku musí řídit.

Čtvrtá kapitola bude věnována výběru služebního psa. Budou zde uvedeny nejrozšířenější plemena psů, které se používají díky svým vlastnostem pro služební úkoly.

V páté kapitole bude zpracována teorie výcviku psa. Poslední část této kapitoly je věnována metodám výcviku, které jsou velice důležité pro psovoda, aby svého psa správně vycvičil.

Šestá kapitola bude nastiňovat výběr služebního psovoda u Policie České republiky. Výkon služby je u policejních kynologů náročný po všech stránkách a nehodí se každý uchazeč, který má o toto místo zájem. Informace uváděny v této kapitole budou převážně souborem pozorování a rozhovorů o kynologických kurzech, které jsou v rámci Policie České republiky pro policisty kynology pořádány.

V sedmé kapitole budou prezentovány shromážděná data z provedeného šetření, které bylo provedeno u policistů z Oddělení služební kynologie Krajského ředitelství Policie Praha v Tuchoměřicích. Kapitola bude rozdělena podle jednotlivé kategorizace psů u Policie České republiky.

Osmá kapitola bude věnována ukázce použití služebního psa v dobách četnictva, využitím zveřejněných případů z odborné literatury a současných úspěšných služebních zákrocích služebního psa Garrita.

K tomuto budou využity metody analýzy, syntézy a dedukce shromážděných dat, studium odborné literatury, interních aktů a zákonů. Také bude využita metoda logického myšlení, pozorování, rozhovorů a šetření v podobě dotazníkového průzkumu.

2 Historie

2.1 Počátky kynologie

Pro výcvik služebních psů nebyla vydaná žádná ucelená příručka, až do roku 1891, kdy důstojník Malentěv vydal “Návod k výcviku válečných psů”. Popisovala metody výcviku, které se používaly ve všech vojenských psincích v celé Evropě. Doporučovaný výcvik pro použití ve spojovací službě, jako nosičů zpráv, strážních psů pro posílení hlídek, sanitárních psů k vyhledávání raněných na bojištích a stopařů na pronásledování nepřítele. Tato příručka se přeložila v roce 1893 do němčiny a francouzštiny. Po tomto roku začínají v Německu vznikat spolky bývalých vojáků, kteří cvičili vojenské psy pro armádu. V roce 1902 měla německá armáda ve službě 117 psů z toho 35 erdelteriérů, 35 kolií, 29 ohařů, 9 německých ovčáků a 5 pudlů. Roku 1912 se psi v německé armádě začali cvičit na vyhledávání min. Výcvik se prováděl metodou ukrytí masa pod miny, psi ho měli najít, zasednout a vyštěkávat. Tento druh výcviku se během 1. světové války rozšířil i do ostatních armád. Roku 1918 vydává Rupert Kurzmann svou knihu “Pes ve válečné službě”, která shrnuje metody výcviku získaných za 1. světové války.¹

Před druhou světovou válkou měly všechny státy v Evropě vojenské psince. Metodika výcviku byla jednotná, protože se instruktoři vzdělávali převážně v Německu. Příklad programu vojenského psince uvádí psinec ve Vídni z roku 1910 tyto disciplíny - ovladatelnost psa, překonání překážek, aportování, návyk na střelbu, plížení psa, ochrana stráže, zadržení prchající osoby, výcvik tažných psů. V průběhu druhé světové války se v SSSR na výcvik psů kladly nové požadavky. Bylo potřeba psů pro vyhledávání min a tak se začala cvičit i méně tradiční plemena. Způsobem potravinové metody (pach min spojován s potravou) bylo pro účel války vycvičeno několik tisíc psů různých plemen. Výcvikové zkušenosti a použití vojenských psů

¹ HARTL, Karel. Člověk a pes. 2. vyd. Ilustroval Jiří PETRÁČEK. Praha: Naše vojsko, 1989. Azimut. 6-7 s. ISBN 28-037-86.

v druhé světové válce byly podkladem pro modernizace výcvikových škol pro psovody po válce.²

2.2 Počátky služební kynologie

Služební psi se začali využívat za období habsburské monarchie pro jejich vlastnosti (sluch, čich, zrak), které člověk postrádal. Z těchto důvodů je používala strážní služba v 19. století na vyhledávání zraněných vojáků na bojišti a pronásledování dezertérů. Rakouské četnictvo v těchto dobách mělo přísný zákaz vodění psů ve službě. Toto nařízení se změnilo až po vydání Příručky pro vyšetřující soudce od dr. Hanse Grosse roku 1895, který doporučuje spolupráci četnictva se psy. Gross v příručce uváděl 3 úkoly policejního psa – 1. bdělou ochranu četníka, 2. donášení zpráv, 3. hledání.³

Četnický rotmistr Theodor Rotter byl prvním ve svém oboru, který používal služebního psa – německého ovčáka na pátrací činnost. Po jeho úspěchu se dvěma vycvičenými psy se od roku 1909 ministerstvo zeměbrany povolilo využití psů ve zvláštních případech. V tu dobu byl také založen první psinec v Praze, který se zabýval chovem čistokrevných policejních psů.⁴

2.3 První policejní pes

Roku 1909 byli zásluhou četnického nadporučíka Theodora Rottera zakoupeni 2 psi pro četnictvo a to jménem Vlk a Vlčka. Tímto bylo docíleno, že o rok později bylo ministerstvem zeměbrany nařízeno, aby se přidělili policejní psi k pátrací a bezpečnostní službě četníků. Toho bylo docíleno, že v Ostravě, Karviné a Fryštátě byli zařazeni 3 policejní psi na zkoušku společně s proškolenými psovody. Šlo o psy, kteří byli vycvičeni soukromě a také byli osobním majetkem psovoda. Policejní psi v této době byli používáni převážně na strážní činnost, doprovázení četníka, pátrací činnost, která obsahovala stopovací práce a zadržení zločince na útěku. Přitom se musela

² HARTL, Karel. Člověk a pes. 2. vyd. Ilustroval Jiří PETRÁČEK. Praha: Naše vojsko, 1989. Azimut. 6-7 s. ISBN 28-037-86.

³ STRAUS, Jiří, VAVERA, František. Příručka pro vyšetřující soudce - „Handbuch für Untersuchungsrichter“. Kriminalistika, 2011, 44, (4), 301-308 s. ISSN 12109150.

⁴ RULC, Jiří, ŠTAUDINGER, Juraj, NEVOLNÝ, Peter. Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa. Praha: CanisTR, 2014. 30-31 s. ISBN 978-80-904210-8-0.

dodržovat podmínka, že pes musí být vždy naprosto ovladatelný svým pánem. Také platilo ustanovení, že použití psa, jako zbraň proti nebezpečnému zločinci musí být pouze pes řádně vycvičen a přezkoušen komisí a posléze označen jako „policejní pes“. První pokyny k výcviku psa vydalo ve směrnici ministerstvo zeměbrany ve Vídni roku 1911 „Výcvik a použití služebních psů“, která platila pro celé rakouské četnictvo. Byly tam zahrnuty požadavky, vlastnosti, a schopnosti psa, které musí mít před zařazením do služby. V pozdějších zněních směrnic o používání psů četnickou správou odeslalo roku 1914 ministerstvo zeměbrany výnosy na jednotlivá velitelství, u nichž se psi používali, bez předchozích vydaných všeobecných jednotlivých předpisů. Po rozpoutání 1. světové války již nebyl čas ani příležitost vložit celou řadu nových výnosů a předpisy do zákona, přesto se služební psi stále v omezené míře používali a dokazovali znamenitých výsledků, proti létům, kdy četnická služba psy nevyužívala.⁵

2.4 Počátky pachových prací

Služební psi pro pachové práce se používali již za dob rakousko-uherského četnictva, kdy se převážně využívali k pronásledování pachatelů tzv. horké stopě. Tato metoda se mohla používat podle terénních, či povětrnostních podmínek nejdéle 24 hodin po činu. Dále se v menší míře používala metoda pachové identifikace, kdy byl pes schopen označit konkrétní věc patřící pachateli, mezi věcmi nezúčastněných osob. Tehdy se položili základy uchování pachových stop pro pozdější identifikaci. Inkriminovanou věc přenesli pomocí pinzety, kleští nebo čistých dřívěk do připravené čisté zavařovací sklenice, kterou následně obmotali pergamenovým papírem. Důležitým milníkem pro vývoj této metody bylo založení Ústředního četnického pátracího oddělení (ÚČPO) roku 1928, které bylo podřízeno ministerstvu vnitra. Vyškolení psovodi pro pronásledování pachatelů vyzorovali, že pokud na sledované trase útěku pachatel něco ztratil, odhodil, či schoval, tak se tato věc zajistila do pachové konzervy a následně použila na zkoušku “znovupoznání”. Takto označována rekognice byla prováděna načicháním doličné věci psem, který byl dále naveden ke skupince, či řadu osob, mezi které byla postavena podezřelá osoba. Služební pes osobu se stejným pachem vyhledal a označil “vyštěkáváním”.

⁵ RULC, Jiří, ŠTAUDINGER, Juraj, NEVOLNÝ, Peter. Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa. Praha: CanisTR, 2014. 31-38 s. ISBN 978-80-904210-8-0.

V roce 1958 se Speciální škola pro služební psy a psovody bývalého Ministerstva vnitra SSSR začala zabývat přísně utajeným projektem pachové identifikace. Vzhledem k úrovni německé olfaktoriky začali spolupracovat na tomto výzkumu i kriminalisté tehdejší NDR. Metoda byla vyvíjena tajně, protože měla být využita Ministerstvem pro státní bezpečnost. Státní bezpečnost NDR vedla sbírku pachů osob, jimž byly pachové vzorky odebrány bez vědomí. Jednalo se o pachové vzorky osob podezřelých z činnosti namířené proti NDR, o podezření z vyděračství nebo aktivní činnost ideových odpůrců, označovaných státní bezpečností jako “nelegální opozice”. Na počátku 70. let minulého století byly zahájeny pokusy se ztotožňováním individuálního lidského pachu v rámci vědeckého výzkumu ve Vsesvazové vědecko-výzkumné centrále Ministerstva vnitra SSSR. Metoda měla v přípravném řízení stejné postavení jako dnes. Soud v té době také nebral v úvahu výsledek pachové zkoušky jako důkazní prostředek.⁶

Dalším důležitým krokem vývoje metody pachových konzerv se stal rozkaz ministerstva vnitra ČSSR z roku 1981, kdy se uložil rozkaz pro vybudování laboratoře odorologie a fyziodetekce pod hlavičkou Kriminalistického ústavu Veřejné bezpečnosti v Praze do konce roku 1982. Tyto laboratoře se měly podílet na vědeckém a odborném rozvoji celé metody pro všechny policejní útvary. Zásadní změna pro služební kynologii nastala v přeřazení od Služby kriminální policie pod Službu pořádkové a železniční policie. Přeřazení bylo včetně odborných pracovišť pachové identifikace, což má dodnes negativní vliv na celou služební kynologii.⁷

Závěrem této kapitoly lze uvést, že historie kynologie je rozsáhlá a postupem času se od běžného pozorování přecházelo k vědecké disciplíně, která se pořád vyvíjí. Metody kynologických činností se zdokonalují, a tím se i výcvik a použití psa rozvíjí. Také se nesmí opomenout, že plemena, která se hodí pro služební kynologii šlechtí za tímto účelem v chovatelských stanicích jednotlivých bezpečnostních služeb.

⁶ RULC, Jiří, ŠTAUDINGER, Juraj, NEVOLNÝ, Peter. Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa. Praha: CanisTR, 2014. 397-400 s. ISBN 978-80-904210-8-0.

⁷ RULC, Jiří, ŠTAUDINGER, Juraj, NEVOLNÝ, Peter. Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa. Praha: CanisTR, 2014. 392-404 s. ISBN 978-80-904210-8-0.

3 Postavení a právní úprava výchovy a výcviku služebního psa u Policie České republiky

Policej je významnou součástí státního systému, který je zřízen v poměrech právního řádu České republiky jako jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor s celostátní působností. Policie vznikla přeměnou Veřejné bezpečnosti roku 1991, která byla součástí Sboru národní bezpečnosti. Právní oporu dává Policii ČR zákon číslo, 273/2008 Sb., o Policii ČR. V tomto zákoně jsou uvedeny úkoly plnění ve věcech vnitřního pořádku bezpečnosti a dalších úkolů stanovené právními předpisy. Policie je v podřízenosti Ministerstva vnitra. Tvoří ji Policejní prezidium, útvary s celostátní působností, krajská ředitelství a útvary, které zřizuje.⁸

Služební kynologie u Policie České republiky spadá pod Odbor služební kynologie a hipologie policejního prezidia ČR a dále se dělí na 14 krajských oddělení podle působnosti. Policie ČR má v aktivní službě více, jak sedm stovek psů. Z velké části odchovaných ve vlastních chovatelských stanicích s předvýchovou štěňat pro službu.

Základní úkoly příslušníků služební kynologie spočívá především v ochraně veřejného pořádku, bezpečnosti osob a majetku, zajišťování bezpečnosti chráněných objektů, prostorů a osob, ochraně vnitrostátních letišť s mezinárodním provozem, předcházení a odhalování trestných činů a přestupků, pátrání po osobách a věcech, zjišťování důkazů pro účely trestního řízení a preventivní činnosti. Příslušníci mohou plnit úkoly propagace a prezentace policie, zejména prezentace služebních psů na společenských, sportovních a kulturních akcích, pořádání exkurzí pro děti předškolního a školního věku, přednášek pro širokou veřejnost v areálech oddělení služební kynologie, pořádání přednášek o využití služebních psů v rámci policie, účasti na veřejných s služebními akcích a závodech v České republice i zahraničí. Tyto aktivity jsou upraveny vnitřními normami Policie ČR.

⁸ ŠKODA, Jindřich. Zákon o policii s komentářem. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 20-27 s. ISBN 978-80-7380-447-3.

3.1 Organizace a řízení oddělení služební kynologie

Oddělení služební kynologie jsou základními výkonnými články útvarů policie. Jsou začleněna u krajských ředitelství pod odbor službu pořádkové policie. Oddělení služební kynologie lze zřídit na návrh vedoucího oddělení skupiny s počtem nejméně 5 policistů. Na jednotlivých odděleních jsou zařazeni psovodi, kteří spadají do kategorie speciálních kynologických činností a základních kynologických činností. Psovodi vykonávající základní kynologické činnosti provádějí činnosti na místě činu, služební zákroky, preventivní činnosti, pátrací akce, střežení a eskorty osob. Psovodi vykonávající speciální kynologické činnosti provádějí speciální úkoly, jako detekci omamných a psychotropních látek, výbušnin, zbraní a jejich částí, neživých osob a jejich částí a metodu pachové identifikace.

3.2 Rozdělení služebních psů podle kategorizace

Služební psi se podle druhu výcviku dělí do kategorií na psy hlídkové, pátrací, strážní a specialisty.

Hlídkoví psi se využívají k preventivní činnosti, zákrokům proti narušitelům veřejného pořádku, avizování a vyhledávání osob v prohlídce a průzkumu terénu, objektu, či dopravním prostředku, pronásledování a zadržení prchající osoby, která se dopustila protiprávního jednání, nebo pachatele z místa činu po stopě, ochraně a zabránění vstupu do chráněných objektů zvláštní důležitosti.

Pátrací psi se využívají k vyhledání a sledování pachové stopy, ohledání širšího území trestného činu pro nalezení důkazních materiálů související s trestnou činností, pátrání po pohřešovaných, ukrytých a hledaných osobách v terénu, objektech, či dopravních prostředcích, pronásledování a zadržení prchající osoby, která se dopustila protiprávního jednání.

Pro hlídkovou a pátrací službu se častěji využívají psi než feny pro jejich houževnatost a tvrdší dominantnější povahu, která je potřebná při zákrocích ve veřejném pořádku (fotbalová utkání, demonstrace, rvačky).⁹

⁹ POLICIE ČR. Pohlaví a rasy služebních psů PČR. *policie.cz*[online]. 19. 3. 2010 [cit. 2020-05-07]. Dostupné z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/pohlavi-a-rasy-sluzebnich-psu-pcr.aspx>

Psi specialisti se využívají k pachové identifikaci, vyhledávání drog, výbušnin, palných zbraní, živých osob, vyhledávání ukrytých osob v dopravních prostředcích, vyhledávání ostatků osob, jejich částí, či místa původního uložení a k detekci hořlavých kapalin na místech požáru.

Pro speciální pachovou práci se více hodí feny. Pro tyto práce lze využít prakticky každé plemeno, v případě, že pes bude vyhovovat povahovým vlastnostem a temperamentem spojené s vysokou náročností služebního psa specialisty.¹⁰

Strážní psi se využívají ke střežení objektů a prostor a avizaci na přicházející nebo ukrytou osobu.

Služební psi ve službách Policie ČR jsou specialisté, kteří se cvičí jen na určitou oblast činností, aby nebyli zahlceni vjemy, které nejsou u plnění určitého úkolu potřeba. Jejich výcvik se zaměřuje jedním směrem, bez rozptylování nepotřebných aktivit. Rozdělení na určité kategorie činností, a dále jejich výcvik upravuje Policejní prezidium závazným pokynem.

3.3 Právní předpisy k výcviku a použití služebního psa

Výcvik a použití služebního psa je především řešeno zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání a dále vnitřními předpisy Závazným pokynem policejního prezidenta č. 80 ze dne 17. června 2009, který upravuje činnost služební kynologie a služební hipologie.

Využití služebního psa podle zákona o Policii České republiky

Policista podle §52 písm. j) zákona o Policii ČR patří mezi donucovací prostředky i služební pes, který je ovládaný policistou, který byl k tomuto speciálně vyškolen a vycvičen. Podmínky použití donucovacích prostředků upravuje ustanovení §53 zákona o Policii ČR, kde je uvedeno, že policista je oprávněn použít donucovací prostředky v případě zajištění bezpečnosti své vlastní nebo jiné osoby nebo majetku anebo veřejného pořádku. Před každým použitím donucovacího prostředku musí

¹⁰ POLICIE ČR. Pohlaví a rasy služebních psů PČR. policie.cz[online]. 19. 3. 2010 [cit. 2020-05-07]. Dostupné z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/pohlavi-a-rasy-sluzebnich-psu-pcr.aspx>

policista vyzvat osobu, proti níž bude zakročeno, aby opustila od protiprávního jednání s výstrahou, následného použití donucovacího prostředku. Toto však neplatí, pokud zákrok nesnese odkladu a je ohrožen život nebo zdraví osoby nebo je použit donucovací prostředek k zabránění odjezdu vozidla. Policista je oprávněn použít donucovací prostředek v případě, že je nezbytný k dosažení sledovaného záměru a je nezbytný k překonání odporu nebo útoku osoby, proti níž zákrok směřuje. Policista musí dbát na to, aby použitím donucovacího prostředku nezpůsobil osobě újmu nepřiměřenou povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání. Podle §57 zákona o Policii je policista povinen po použití donucovacích prostředků, při které došlo ke zranění osoby, proti níž bylo zakročováno, ihned jakmile to okolnosti dovolí poskytnout první pomoc, popřípadě zajisti lékařské ošetření.¹¹

Zákon na ochranu zvířat proti týrání

Zákon na ochranu zvířat proti týrání, č. 246/1992 Sb., upravuje práva zvířat a stanovuje podmínky pro nakládání s nimi. Jeho účelem je chránit zvířata před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich bezdůvodným usmrcováním.

Odstavec 3 tohoto zákona uvádí, že v odstavci 1 písmena b) se nevztahuje na výchovu, výcvik a použití zvířete k plnění úkolů, stanovených ozbrojeným silám, bezpečnostním sborům nebo obecní policii zvláštními právními předpisy, jakož i na výchovu a výcvik psů prováděný chovatelskými sdruženími nebo organizacemi v rámci zájmové činnosti. Tento způsob výchovy a výcviku musí být prováděn v souladu se schváleným řádem ochrany zvířat při veřejném vystoupení.¹²

Výcvik a následní použití při zákroku jako donucovací prostředek podle zákona o Policii ČR je ve zvláštní právní úpravě a nejedná se o týrání zvířat.

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 80 ze dne 17. června 2009

Tento závazný pokyn upravuje interní předpisy činnosti služební kynologie a hipologie v rámci Policie České republiky. Závazný pokyn upravuje organizaci, úkoly,

¹¹ ŠKODA, Jindřich. Zákon o policii s komentářem. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 199-206 s. ISBN 978-80-7380-447-3.

¹² Česká republika. Zákon České národní rady ze dne 15. dubna 1992 na ochranu zvířat proti týrání. In Sběrka zákonů. 1992, 50, s. 1284.

výcvik a systém výkonu služební kynologie a také zajišťování chovu, péči o služební psy a vedení evidencí služebních psů.

4 Výběr služebního psa

Správný výběr služebního psa je velmi odpovědná činnost, která rozhodne, zda bude pes schopen plnit služební povinnosti pod vedením služebního psovoda. Výběr jednotlivých štěňat závisí na specializaci, pro kterou se bude v budoucnu cvičit. Služební pes by se měl chovat sebejistě v různých prostředích a situacích, nesmí bázlivě reagovat na hlasité a rušivé znaky. Zároveň by měl být služební pes vytrvalý a schopný se koncentrovat a ukázat výjimečnou ochotu reagovat na podněty dané služebním psovodem. Takovéto psi Policie ČR v současné době získává z vlastních chovatelských stanic. Policie ČR má jednu chovatelskou stanici, která se nachází v Prackovicích nad Labem. Vznik chovné stanice se datuje na rok 1953. Nachází se v Ústeckém kraji v chráněné krajinné oblasti Českého středohoří. Počáteční chov započal na jedné soukromé a jedné služební feně. Po zrušení Pohraniční stráže byla tato stanice jediným producentem služebních psů pro potřeby Policie v České republice. Chovali se zde převážně němečtí ovčáci, ale v poslední době jsou zde odchovány vrhy belgického ovčáka ve variantě malinois. V 90. letech minulého století bylo v chovné stanici odchováno přes 200 štěňat, dnes je zde odchováno okolo 100 štěňat ročně. Z těchto štěňat se přísnou selekcí vybírají nové feny k odchovu. V roce 2012 byla stanice z ekonomických důvodů uzavřena a prošla celkovou rekonstrukcí. Byla obnovena v roce 2018, kdy kapacita areálu byla zvětšena na 70 kotců s výběhy.¹³

4.1 Plemena služebních psů

Vhodný výběr plemene do služby k Policii ČR je velmi důležitý. Při výběru je potřebné vědět, jakou činnost by měl pes provádět a za jakých podmínek. Podle těchto parametrů se stanoví podmínky na povahové vlastnosti psa, fyzické schopnosti, časová náročnost, možnosti ustájení atd. Po stanovení podmínek se může přistoupit k vytipování plemene psa, či rovnou vybrat konkrétního jedince.

Pro využití služebního psa při výkonu služby je potřeba, aby byl pes fyzicky i psychicky odolný vůči velké zátěži a také dostatečně poslušný. Zejména pachové

¹³ KROPÁČOVÁ, Eva. Nová chovatelská stanice. *policie.cz*[online]. 17. 7. 2018. [cit. 2020-05-07]. Dostupné z WWW: <https://www.policie.cz/clanek/nova-chovatelska-stanice.aspx>

práce jsou pro psa psychicky i fyzicky náročné, proto musí být jeho výcvik veden tak, aby tuto zátěž zvládl. Pro výkon služby Policie ČR se nejvíce osvědčila plemena:

- a) německý ovčák
- b) belgický ovčák
- c) doberman
- d) rotvajler

a) německý ovčák

Všestranné pracovní plemeno původem z Německa. Jedná se o ovčácké a služební plemeno, které bylo uznáno 23. 3. 1991. Za standart plemene je odpovědný zakladatelský spolek Verein für Deutsche Schäferhunde e.V. (Spolek pro německé ovčáky) sídlem v Augsburgu. Spolek pro německé ovčáky začal s plánovitým chovem v roce 1899 vyšlechtěním z středoněmeckého a jihoněmeckého rázu ovčáckých plemen psů, které měli dispozice k vyšlechtění služebního psa s vlohy pro velké výkony. Pro dosažení tohoto cíle byl vypracován standard plemene německý ovčák.

Je to pes střední velikosti, který je velmi všestranný a odolný. Díky jeho vlastnostem lze tohoto psa využít jak v terénu, tak i v budovách, či objektech. Jedná se učenlivého psa, který disponuje svou vyrovnaností, tvrdostí, nebojácností a vytrvalostí. Všechny tyto vlastnosti musí být hlídány již u vhodných jedinců pro chov, kteří zajistí i předcházení možných zdravotních problémů. Toto plemeno trpí na dysplazii kyčelních a loketních kloubů, které je dědičné. Skutečnost, že pes jeví známky onemocnění kloubů, není důvod k vyřazení psa z aktivní služby, pouze je zvýšené riziko zdravotních komplikací v pozdějším věku. Německý ovčák není nijak náročný z hlediska zdravotní i hygienické péče, vyžaduje pouze základní každodenní péči o srst, hlavně v době línání. Díky hustší podsadě německý ovčák dobře odolává chladnému počasí.¹⁴

Podstatnými vlastnostmi čistokrevného německého ovčáka paří pevné nervy, pozornost, ostražitost, bojovnost, tvrdost, ostrost, nepodplatitelnost, věrnost,

¹⁴ ŠTĚPÁNSKÝ, Karel, HORÁK, František, ed. *Služební a pracovní plemena psů*. Praha: SZN, 1974. Moje záliby. 216-223 s. ISBN 07-041-74.

neohroženost a ovladatelnost. Díky těmto vlastnostem se hodí na všestranné upotřebení, zvláště pro hlídací, ochrannou, doprovodnou a strážní službu. Německý ovčák je střední velikosti. Kohoutková výška je 60-65 cm u psů a 55-60 cm u fen. Váha u psa je asi 37-39 kg a 29-31 kg u fen. Jeho srst vzdoruje každému počasí Zbarvení černé, železitě šedé, popelavě šedé, rezavě hnědé jednobarevně, či s pravidelnými žlutými až šedými znaky s černým sedlem, jednobarevně šedé (vlkošedá). Líbivý vzhled je žádoucí, ale nesmí být tím dotčena jeho práce schopnost. Plemenným znakem je obraz přirozené síly, obratnosti a inteligence. I při svém vysokém temperamentu musí být lehce ovladatelný, přizpůsobivý v každé situaci a úkoly provádět ochotně a radostně. Musí být odvážný a bojový, když se jedná o ochranu pána, či majetku, také být příjemný a poslušný ke svému okolí a hlavně k dětem, ale přísný k cizím lidem.¹⁵

b) belgický ovčák

Standard plemene se tvořilo v letech 1891 až 1897, kdy v roce 1892 sepsal Klub belgického ovčáka podrobný standard tohoto plemene. Standard definoval plemeno se třemi variantami srsti. První belgičtí ovčáci byly zaregistrovány v plemenné knize kynologického svazu Société Royale Saint Hubert v roce 1901.

Plemeno, které splňuje požadavky je belgický ovčák malinois. Je to pes střední velikosti, který je vyrovnaný, tvrdý, nebojácný a temperamentní. Podobně jako německý ovčák je malinois předurčen pro všestranné služební využití. Při výcviku a následného využití při plnění služebního úkolu se využívá jeho temperament, který musí být řádně usměrněn zkušeným psovodem. Nároky na údržbu malinoise nejsou nikterak vysoké na rozdíl od groenendaela a tervuerena. Belgický ovčák dobře odolává chladu.¹⁶

Belgický ovčák je aktivní a ostražitý s vrozenou schopností hlídání stáda. Je připraven houževnatě a razantně bránit svého pána. Je spojením všech vynikajících kvalit ovčáckého psa, hlídače, obránáře a služebního psa. Jeho temperament je čilý a smělý charakter bez strachu či agresivity je patrný z držení těla a věrného, hrdého

¹⁵ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Vyd. 2., (dopl. a přeprac.). Praha: Naše vojsko, 1990. 16-25 s. ISBN 80-206-0091-4.

¹⁶ RÄBER, Hans. *Plemena psů: Encyklopedie : Původ - předkové - cíle chovu - schopnosti a užití*. Ostrava: Blesk, 1994. 225-228 s. ISBN 80-85606-55-0.

výrazu očí. Kohoutková výška je 60 - 66 cm u psů a 56 - 62 cm u fen. Váha psa se pohybuje mezi 25 - 30 kg a 20 - 25 kg u fen. Srst a její délka, vzhled, barva, či směr růstu je rozlišena dle variant plemen groenendaela, tervuerena, malimoise a laekenoise.

Groenendael a tervueren jsou dlouhosrstí s krátkou srstí na hlavě, na vnější straně uší a spodních končetinách, kromě zadní strany předloktí, kde je srst dlouhá zvaná praporce. Po zbytku těla je srst dlouhá a hladká. V oblasti okolí krku a hrudi je srst bohatší a tvoří límec. Vnitřní strana uší je chráněna hustou srstí, která se od základny zvedá a rámuje hlavu. Zadní část stehen je pokryta velmi dlouhou srstí, která se nazývá kalhoty. Ocas je porostlý také dlouhou srstí, která vytváří praporec.

Malinois je krátkosrstý s velmi krátkou srstí na hlavě, vnější straně uší a spodních částí končetin. Po celém těle je srst krátká s hustších oblast na ocase a kolem krku, kde vytváří límec. Srst je delší na zadní straně stehen.

Laekenois je hrubosrstý s charakteristickou tvrdostí a suchostí chlupů, které se jeví jako rozčuchané a zježené. Srst po celém těle je dlouhá asi 6 cm, kratší na hřbetě nosu, čele a končetinách. Srst kolem očí a tlamě není tak dlouhá, aby zakrývala tvar hlavy.¹⁷

c) doberman

Země původu plemene je Německo. Jedná se o služebního, doprovodného a obraného psa. První známý chovatel dobrmana je Friedrich Louise Dobermann, který se živil jako výběrčí daní, správcem rasovny a městským odchytávačem psů. Z tohoto zdroje vybíral ostré psy, které následně choval a v 70. letech minulého století vyšlechtil plemeno doberman. Používali se jako hlídací a policejní psy, a také pro lov škodné zvěře.

Jedná se o většího středního psa, který má tělo svalnaté a silné. Povahu má přátelskou, při výcviku vyniká temperamentem, odvahou, ostrostí a tvrdostí. Jeho srst je nenáročná na péči, ale špatně snáší chlad. Vzhledem k jeho vlastnostem a stavbě těla je vhodný k použití při plnění služebních úkolů.¹⁸

¹⁷ RÄBER, Hans. *Plemena psů: Encyklopedie : Původ - předkové - cíle chovu - schopnosti a užití*. Ostrava: Blesk, 1994. 225-228 s. ISBN 80-85606-55-0.

¹⁸ ŠTĚPÁNSKÝ, Karel, HORÁK, František, ed. *Služební a pracovní plemena psů*. Praha: SZN, 1974. Moje záliby. 246-255 s. ISBN 07-041-74.

Toto plemeno se pyšní svým výborným čichem, lidově “dobrmanský nos”. Svou chytrostí, bojovností a obranářskou schopností je výborným adeptem na služební výcvik. Pro svou běhavost a dlouhou výdrž si dobrman našel velký okruh příznivců z řad bezpečnostních orgánů. I přes výborné pracovní vlastnosti se u bezpečnostních složek málo využívá zejména pro svou náročnost na péči, ale také špatnou snášenlivost změny pána. Charakterovými vlastnosti jsou věrnost, nebojácnost, pevné nervy, pozornost, statečnost. Pro svou chytrost se dá snadno vycvičit. Je ochotný k práci, poslušný s výborným čichem. Středně velký s elegantními liniemi těla, hrdý, ušlechtilý a temperamentní s odhodlaným výrazem. Výška u psů 68-70 cm a fen 63-67 cm. Zbarvení černé, tmavohnědé nebo modré s rezavě červeným ostře ohraničeným pálením na čenichu, pyscích, tvářích, nad očima, na hrdle, prsou a končetinách.¹⁹

d) rotvajler

Rotvajler pochází z Německa, ale jeho původ se datuje až do doby antického Říma, kdy se používal jako pastevecký pes. Putovali se svými lidmi římskými legiemi přes Alpy, které chránili a poháněli jim stáda dobytka. Plemeno dostalo pojmenování po říšském městě Rottweilu. Rotvajler ve velmi vhodný pro policejní účely, proto byl v roce 1910 oficiálně uznán jako policejní plemeno. Rotvajler je známý svým dojmem těžkopádnosti, které je spojeno s zdlouhavým vydrážděním k útoku. Poté už je zákrok bleskurychlí a bez slitování. Jeho zákus je velmi pevný spojený s povalením útočníka na záda. Bojuje s velkým zapálením, proto bolestivé nárazy nevnímá. Rotvajler je skromný, otužilí a také se rychle aklimatizuje na jakékoliv klimatické podmínky.

Plemeno se vyznačuje středně velkou až velkou a robustní postavu, která poukazuje na jeho velkou sílu, vytrvalost a obratnost. Povaha rotvajlera je přátelská, pozorná, klidná a vlídná. Jeho vzhled prozrazuje sebejisté chování, rozhodnost, nebojácnost a pevné nervy. Je využívám převážně, jako pes obranář. Srst je na údržbu nenáročná, ale jako dobrman špatně snáší chlad.²⁰

¹⁹ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Vyd. 2., (dopl. a přeprac.). Praha: Naše vojsko, 1990. 31-32 s. ISBN 80-206-0091-4.

²⁰ ŠTĚPÁNSKÝ, Karel, HORÁK, František, ed. *Služební a pracovní plemena psů*. Praha: SZN, 1974. Moje záliby. 87-94 s. ISBN 07-041-74.

Povahou přátelský, samostatný, poslušný, ochotný k práci. Temperament, vzruchy a ovladatelnost jsou středního stupně. Je tvrdý vůči negativním vlivům. Má pevné nervy se silným a vyrovnaným charakterem. Reaguje rychle a odhodlaně se značným sebevědomím a jistou nedůvěřivostí. V kohoutku je vysoký v rozmezí 60-68 cm u psů a 55-63 cm u fen. Zbarvení černé s hnědými ohraničenými znaky na lících, čenichu, hrudi a končetinách a nad očima. Znaky se pohybují po barevné stupnici od mahagonově hnědé po světle hnědou. Rotvajler je středně velký černý s červenohnědými znaky překypující silou. Uplatňuje se na obrannou činnost. Je oddaný a nepodplatitelný s ochotou k práci. Celkový vzhled prozrazuje svéráznost a odvahu, ale klidný pohled zas dobromyslnost a věrnost. Povahově neukazuje neklid nebo malichernost.²¹

Uplatnění jako služební pes u Policie České republiky mohou nalézt i jiná, než výše uvedená plemena, popřípadě i kříženci. V případě chtěného budoucího uplatnění u těchto psů se musí postupovat obezřetně a podrobit psa testům na poslušnost, povahové a zdravotní testy. Není vhodné pořizovat kříženci již od štěněte, z důvodu nepředvídatelnosti zdravotního stavu, fyzické a povahové schopnosti a vlastnosti předpokladu pro práci služebního psa. Na rozdíl od kříženců, tak psi s průkazem původu a prověřeného chovu mají velký předpoklad, že budou služby schopni, tak jako jejich předci.

²¹ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Vyd. 2., (dopl. a přeprac.). Praha: Naše vojsko, 1990. 26-28 s. ISBN 80-206-0091-4.

5 Metody a postupy při výcviku služebního psa

Veškeré jednání psa je řízeno nervovou soustavou, která udržuje činnost jeho organismu v souladu s prostředím, ve kterém žije. Pomocí této nervové soustavy jsou zachycovány změny v těle a přenášeny na ostatní ústrojí. Nervovou soustavu dělíme na ústřední nervovou soustavu, obvodovou nervovou soustavu a vegetativní nervovou soustavu. Psovod ve výcviku ovlivňuje a řídí činnost psa působením na centrální nervovou soustavu, kterou tvoří mozek a mícha.

5.1 Nepodmíněné a podmíněné reflexy

Nepodmíněný reflex jsou reakce, se kterými se zvíře již rodí, které jsou předávány dědičností. Pes je schopen od narození konat skutky, které jsou zapotřebí pro přežití. Je to schopnost přijímat potravu, později pohybu, sebeobrany, páření, nebo odchov mláďat. Všechny tyto reflexy jsou vyvolávány vnějším podrážděním, či podrážděním z vlastního organismu. Nepodmíněné reflexy dělíme na jednoduché a složité. Příkladem jednoduchého nepodmíněného reflexu je reakce na nenadálý zvukový podnět (výstřel). Podráždění vyvolané zvukovou vlnou ve sluchovém receptoru psa běží po nervové dráze do sluchových center v mozku, odkud vzruch probíhá jinou nervovou dráhou do svalů. Pes otočí hlavu ve směru zvuku. Naopak složitý nepodmíněný reflex je přijímání potravy u štěněte. Odehrává se celá řada jednoduchých nepodmíněných reflexů, jako sání, hltání, reflexní činnost slinných žláz a činnost žaludečních žláz. Jeden nepodmíněný reflex vyvolává řetěz dalších a dalších reflexů. Dalším nepodmíněným reflexem je “orientační reflex”, který chrání mladého psa před nebezpečím. Tento reflex nutí štěně, aby prozkoumávalo neznámý svět a seznamovalo se s okolními věcmi. Pokud štěně nemělo v tomto období dost šancí na seznámení s mnohotvárností světa, tak se tohoto pasivně obraného reflexu nezbaví a zůstává po celý život bázlivým.²²

Základ pro vytváření podmíněných reflexů jsou zkušenosti, které se opakují. Bez těchto reflexů není zvíře schopno samostatného života. Pro využití psa člověkem

²² KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1965. Základní svazarmovská knihovna. 30-33 s. ISBN 28-047-65.

je význam, že pes reaguje na povel, nebo situaci tak, jak jsme ho naučili. Pes tedy reaguje na působení podnětů, které se dělí na podmíněné podněty (povel, posunek, zvukový signál, pach) a nepodmíněné podněty (mechanické a chuťové). Pro naučení podmíněného reflexu je nutné dodržet 5 základních podmínek:

1. podmíněný a nepodmíněný podnět musí působit společně. Podmíněný podnět musí předcházet před nepodmíněným o 1-2 sekundy,
2. pozornost psa nesmí být odváděna jiným vnějším podnětem od požadovaného výkonu,
3. síla nepodmíněného podnětu musí být silnější než podmíněný,
4. nepodmíněný reflex, který je používán u naučení podmíněného reflexu, musí být v dostatečném stavu dráždivosti,
5. působení podmíněných i nepodmíněných podnětů musí být opakované.²³

5.2 Útlum

Zatímco vzrušení je základem pro vytváření a vykonávání podmíněných reflexů, tak útlum má opačnou povahu. Je schopen reflexy oslabit, zadržet nebo utlumit. Oba procesy jsou na sebe vázané a díky jejich souhře se může uskutečňovat složitá činnost nejvyšších oddílů centrální nervové soustavy. Ruský fyziolog a lékař I. P. Pavlov rozdělil útlum na pasivní (nepodmíněný) a aktivní (podmíněný). Tyto dvě hlavní skupiny se dále dělí na několik podskupin.

Podmíněné útlumy

Uhasínající útlum. Podmíněné reflexy nejsou trvalé, vznikají za soustavného působení podmíněných a nepodmíněných podnětů. Nepoužívání určitých podnětů má za následek uhasínání naučeného podmíněného reflexu. Nově naučené reflexy uhasínají rychleji, než staré, již upevněné reflexy.

Rozlišovací útlum. Tento druh útlumu umožňuje rozlišovat sluchové, čichové nebo zrakové podněty. Dobře se rozvíjí na základě pokrmového reflexu. U psů,

²³ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Vyd. 2., (dopl. a přeprac.). Praha: Naše vojsko, 1990. 91-93 s. ISBN 80-206-0091-4.

kde pozorujeme velmi silně vyvinutou obrannou reakci, se těžko vypracovávají cviky spojené s diferenciací.

Opoždující se útlum. Má velký význam u výcviku. Na tomto druhu útlumu jsou založeny všechny cviky, které jsou spojené s čekáním. Při výcviku musíme brát v úvahu, že tento druh útlumu podléhá všem rušivým jevům. Proto bychom neměli připouštět při výcviku rušivé podněty, pokud není útlum pevně vypracován.²⁴

Nepodmíněné útlumy

Vnější dočasný útlum. Vyvolává ho zvěč, střelba, hluk, dopravní prostředky a jiné. Správným výcvikem lze tento druh útlumu potlačit (psa na tyto podněty přivyknout)

Vnější trvalý útlum. Je vyvolán trvalým podnětem, který se při výcviku musí odstranit, protože na tento podnět nelze psa přivyknout. Jedná se hlavně o přítomnost háravé feny, bolest nebo nemoc.

Ochranný útlum. Rychlost vypracování podmíněného reflexu záleží na síle podnětů a opakování. Oba tyto faktory mají svou hranici. Pokud budeme tyto podněty mnohokrát opakovat (dlouho cvičit), zkrátíme dobu výcviku, naopak narušíme vytváření podmíněného reflexu.

Spánkový útlum. Jakmile se útlum rozšíří po celé kůře velkého mozku, nastává spánkový útlum. Počáteční fázi můžeme pozorovat i při zvládnutí některých jednoduchých cviků (odložení, či zákazu nežádoucí činnosti). Tyto podněty vyvolávající opoždující útlum vedou k potlačení původní reakce a následně ke spánkovému útlumu.²⁵

5.3 Typy psa z hlediska vyšší nervové činnosti

Vyšší nervová činnost je souhrn vlastností základních nervových procesů (vzruch a útlum). Typy psů se rozlišují podle síly, vyrovnanosti a pohyblivosti vzruchů

²⁴ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Vyd. 2., (dopl. a přeprac.). Praha: Naše vojsko, 1990. 96 s. ISBN 80-206-0091-4.

²⁵ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Vyd. 2., (dopl. a přeprac.). Praha: Naše vojsko, 1990. 97-98 s. ISBN 80-206-0091-4.

a útlumů. Podle nervové činnosti dělíme typy psů na silné a slabé typy. Slabý typ je melancholik. Silný typ dělíme na nevyrovnaný a vyrovnaný. Nevyrovnaný typ je cholerik. Vyrovnaný typ dělíme na živý typ, který je sangvinik a klidný typ, kterým je flegmatik.

Melancholik má vzruchy i útlumy slabé. Pro tento typ psů je potřeba vyloučit všechny příliš silné podněty, které vedou ke vzniku ochranného útlumu nebo k vážným nervovým poruchám. U těchto psů lze pozorovat nespokojenost a plachost. Silnější náhlé podněty vyvolají obrannou reakci, která vyvolá bázlivost. Reakce se projevuje třesením, úprkem, či močí. Pes melancholik není pro výkon služby vhodný.

Cholerik se projevuje a převažuje vzrušivost proti procesu útlumu. Složitěji se u psa budují a upevňují podmíněné útlumy, především opožděvací útlum, což činí výcvik složitějším. Chování tohoto typu je charakteristické především krátkými neopodstatněnými výbuchy vzrušivosti, které mohou vést až k agresi psa. I přes tyto negativní vlastnosti lze psa při správném vedení a výcviku připravit pro praktický výkon služby.

Sangvinik je vyrovnaný, silný a živý pes. Podmíněné reflexy se budují rychle, cviky provádí rychle, dokonale a se zájmem. Nervová soustava snese silné zatížení. Vzruch i útlum jsou vůči sobě z hlediska síly vyrovnané a mají vysokou pohyblivost. Dokáže se přizpůsobit silným podnětům a náhlým, rychlým změnám. Jedná se typ, který se považuje za nejvhodnějšího typu psa pro služební účely.

Flegmatik je vyrovnaný a klidný. Podmíněné reflexy pracují pomaleji, než u sangvinika z důvodu obtížného střídání procesů vzruchů a útlumů. Důsledkem je, že reakční doba je pomalejší, přesto je pro služební účely upotřebitelný.²⁶

5.4 Metody výcviku

Služební psovod při svém výcviku využívá jednu, či kombinaci výcvikových metod, díky kterým konkrétního služebního psa ovládá a usměrňuje jeho chování.

²⁶ KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1965. Základní svazarmovská knihovna. 42-43 s. ISBN 28-047-65.

Je důležité, aby psovod svého přiděleného psa znal a věděl, jaká metoda na něj působí a jaká ne.

Mezi tyto výcvikové metody zařazujeme:

- a) chuťově dráždivá metoda
- b) mechanická metoda
- c) kontrastní metoda
- d) napodobovací metoda
- e) intenzivní metoda

a) chuťově dráždivá metoda

Podstata této metody spočívá, že přinutíme psa k provedení určitého úkonu pamlskem. Nepodmíněný reflex musí být v dostatečném stavu podrážděnosti (nenасыený). Výhody této metody spočívají v rychlosti vytváření podmíněného reflexu a upevňování vzájemného vztahu psa a psovodu. Naopak nevýhoda metody je nezaručená přesnost cviků při výskytu rušivých podnětů.²⁷ Psovodi pro tuto metodu využívají různé pamlsky, o které bude pes jevit zájem. Používají se např. piškoty, či sušenky pro psy.

b) mechanická metoda

U této metody využíváme nepodmíněných podnětů fyzické zákroky. Při výcviku používáme určitého násilí k donucení psa, aby vykonal požadovaný úkon. Používají se jen nepříjemné podněty, takže psi pracují ze strachu, nemají k výcviku ani k práci chuť. Výhoda metody spočívá ve stálejším vypracování podmíněných reflexů a zabezpečuje naprostou poslušnost. Nevýhoda používání je, že narušuje vzájemný kontakt psa a psovoda. Před psovodem projevují strach a nemají k němu důvěru.²⁸

²⁷ KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1965. Základní svazarmovská knižnice. 49-50 s. ISBN 28-047-65.

²⁸ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Vyd. 2., (dopl. a přeprac.). Praha: Naše vojsko, 1990. 117 s. ISBN 80-206-0091-4.

c) kontrastní metoda

Nejpoužívanější metoda u výcviku psů, u které se spojí metody mechanická a chuťově dráždivá. Urychluje výcvik a zajišťuje poslušnost psa při různých podmínkách výcviku. Předností metody je stabilita vypracovaných podmíněných reflexů, i za ztížení podmínek. Zachovává se vzájemný kontakt pas a psovoda.²⁹

d) napodobovací metoda

Pes pozoruje jiné psy a tím se jednotlivý cvik učí. V této metodě se využívá smečkového pudu. Tato metoda lze použít jen u některých cviků a u některých typů psů. Je vhodná především při výcviku štěňat, kdy se využívá starší zkušenější jedinec, kterého se snaží štěňata napodobovat. Využití se nabízí při nácviku zdolávání překážek, či formou kruhové obrany.³⁰

e) intenzivní metoda

Metoda se skládá z kontrastní a napodobovací metody a cílem je naučit, co nejvíce cviků v krátkém časovém úseku. Využívá se při hromadném výcviku služebních psů. Metoda se považuje za velice efektivní a chyby, které se psovod dopustí, tak je hned odstraněna. Záporům této metody je fyzická náročnost pro psa i psovoda. Tuto metodu nelze využít na výcvik poslušnosti. Naopak se velice hodí na zdokonalovací výcviky v rámci kurzu s vyšším počtem účastníků.

Výše popsané metody a postupy výcviku nejsou uzavřeny. Každý psovod si je nakombinuje tak, aby co nejvíce vyhovovala jak psovodovi, tak jeho psovi. Tímto se vytvářejí nové metody výcviku, byť není zatím zpracována žádná nová ucelená kynologická příručka pro služební účely. Jedním příkladem rozvoje výcviku je služební pes z Královéhradeckého kraje, který je speciálně cvičen na problematiku aktivního střelce. Aktivní střelec je vysoce agresivní pachatel, který v krátkém období spáchá masovou vraždu pomocí střelné zbraně. Tato problematika je poměrně nová a služební kynologie může i zde být uplatněna pro překonání odporu a zadržení pachatele. Psi jsou

²⁹ HRUŠOVSKÝ, Jozef. Pes a jeho výcvik. Vyd. 2., (dopl. a přeprac.). Praha: Naše vojsko, 1990. 120 s. ISBN 80-206-0091-4.

³⁰ KOMOLÝ, Alois. Výcvik služebního psa. 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1965. Základní svazarmovská knihovna. 49-50 s. ISBN 28-047-65.

pro Policii ČR jsou levné, dobře vycvičitelné a použitelné prostředky, které mohou neustále rozvíjet.

6 Výběr služebního psovoda

Uchazeč pro tento obor speciálních činností musí projevit dobrovolný zájem pro kynologii, rozvíjet se v ní, sledovat nové trendy v oblasti výcvikových služebních metod. Být psychicky vyrovnaný, aby negativně neovlivňoval chování a výkon služebního psa. Umět porozumět charakteru a chování psa a najít si cestu k získání optimálního kontaktu se psem a motivovat ho k práci. Kontrolované komunikační dovednosti a učit se umění práce se psem pomocí řeči těla, gesty i hlasem. Důležitý je smysl pro odpovědnost za plnění úkolů svých, ale také za chování a zákrok služebního psa, jak individuálně, tak v týmu.

6.1 Vzdělávání psovodů

Vzdělávání psovodů Policie České republiky a příprava služebních psů zajišťují výcviková střediska Policie České republiky. Pro služební výkon a následného použití služebních psů nestačí pouze odchov psů, ale i jejich příprava k plnění služebních povinností. Výcviková střediska jsou rozdělena podle typů prováděných výcviků na všestranný výcvik a speciální výcvik. Všestranné výcviky se skládají z poslušnosti, pachových a obranných prací. Speciální výcviky jsou zaměřeny na speciální pachové práce, kdy je pes cvičen na vyhledávání určitých látek. Jedná se o pachovou identifikaci, vyhledávání omamných a psychotropních látek, vyhledávání zbraní, vyhledávání nástražných výbušných systémů a výbušnin, vyhledávání osob, či lidských ostatků. Délka jednotlivých kurzů se liší dle typu kurzu.

Nejstarší policejní výcvikové středisko služebních psů se nachází v Býchorech. Zřídilo se v roce 1952 pod hlavičkou Veřejné bezpečnosti. V roce 1958 byl postaven vedle vstupu do objektu střediska obnovený památník, který připomíná službu psa člověku. Památník postavil Sportovní klub pro policejní a ušlechtilé psy v Praze a Spolek k ochraně zvířat v Československé republice. V tomto středisku se psi cvičí k všestrannému použití pro hlídkovou a výjezdovou službu. Po absolvování kurzu jsou psi zařazeni v kategorii hlídkového nebo pátracího psa.

Výcvikové středisko v Dobroticích bylo zřízeno v roce 1994. Středisko disponuje 80 kotci pro služební psy a jeho činnosti je převážně zaměřena na výcvik

služebních psů a jejich psovodů Policie České republiky. Dále je zde prováděna odborná příprava obecní policie a vězeňské služby. Výcvik je zaměřen převážně na všestrannost pro hlídkovou a výjezdovou službu. Po absolvování kurzu jsou psi zařazeni v kategorii hlídkového nebo pátracího psa. Dále se ve středisku psi specializují na přípravu vyhledávání osob v dopravním prostředku, kteří jsou převážně zařazeni u služby cizinecké policie.

Další výcvikové středisko se nachází v Plzni - Bílá hora, které vzniklo v 60. letech minulého století pro výcvik služebních psů ochrany železnic. Nachází se na předměstí města Plzně v rekreační oblasti boleveckých rybníků. Ve středisku je vybudovaná cvičná kóje, která se využívá pro výcvik psů na metodu pachové identifikace.³¹

Výcvik služebních psů zabezpečují výcviková střediska pořádáním kurzů, které jsou naplánovány na základě požadavků jednotlivých útvarů. Kurzy jsou zaměřovány na odbornosti, které se zaměřují na získávání a rozvíjení speciálních požadavků pro další výkon služby.

Každý psovod musí splnit základní kurz pro psovody základních policejné kynologických činností. Absolvent tohoto vzdělávacího programu se podílí na plnění úkolů policie na úseku zajišťování bezpečnosti osob, majetku a veřejného pořádku, policejních orgánů v trestním řízení a zásahových jednotek policie, zejména při zákrocích proti nebezpečným pachatelům. Dále zpracovává dokumentaci, vede příslušnou administrativu a ovládá základní dovednosti potřebné pro vykonávané služební činnosti v oblasti základních úkolů Policie ČR. Základní kurz má časovou dotaci 16 týdnů a je rozdělen na teoretickou a praktickou část. V teoretické části se psovodi seznamují se služební kynologií, její organizací s důsledkem na skupinu základních kynologických činností a etickým kodexem, s předpisy a vedením záznamů. Dále se zabývají anatomií psa a základy teorie vyšší nervové činnosti. Následně se učí na teoretické bázi výcviky cviků poslušnosti, obranných prací a pachových prací. Nakonec se obeznámí s taktickou činností psovoda se služebním psem. Následně

³¹ ŠKODA, Jindřich. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 204 s. ISBN 978-80-7380-447-3.

v praktické části využijí znalosti teoretické části a cvičí se psem výcvik poslušnosti, obranné a pachové práce.

Služební pes po absolvování kurzu je zařazen do odpovídající kategorie, jejíž dovednosti odpovídají praktickému využití ve službě. Výcvik služebního psa je zajišťován společnými a individuálními výcviky, kdy časová dotace je stanovena v týdenních intervalech na nejméně 8 hodin pro hlídkového nebo strážního psa a 12 hodin u pátracího psa nebo psa specialisty. Štěně nebo další pes u psovoda je dotace zvýšena o další 4 hodiny. Pokud podmínky ve službě dovolí, tak může psovod cvičit psa i v rámci plnění dalších úkolů. Také může provádět výcvik mimo svou službu, tyto hodiny se nezapočítávají do týdenních hodinových dotací.

6.2 Výkon služby s použitím služebního psa

Výkon služby může provádět jen policista v zařazení psovod, který absolvoval odborný školící kurz ve výcvikovém středisku. Do výkonu může být zařazen pouze služební pes, který je psovodu přiřazen a policista s ním absolvoval odborný kurz. Služební pes může být použit k plnění úkolů policie pouze v kategorii, pro kterou je zařazen. O vyslání psovoda a služebního k výkonu plnění úkolů rozhoduje stanovený nadřízený funkcionář. Policista, který je odpovědný za činnost policejního psovoda na místě činu zajistí doprovodnou hlídku, která provádí zajišťování stop a předmětů nalezených metodou pachové práce služebního psa a za jejich bezpečnost. O využití a způsobu využití služebního psa na místě činu rozhoduje psovod na základě vyhodnocení situace. V případě úspěšného užití služebního psa musí policejní psovod sepsat "Záznam o použití služebního psa" (viz. příloha č. III). V případě nevyužití služebního psa sepíše psovod úřední záznam z jakých důvodů nemohl psa nasadit. V policejní praxi je služební pes využíván zejména pro pátrání po osobách, ale i jako donucovací prostředek. Policista při těchto činnostech nasadí psovi náhubek, pokud se nejedná o zákrok, kde povaha a intenzita útoku nebo překonání odporu osoby, proti níž je veden zákrok, by byly zřejmě neúčinné. Psovod ve výjimečných případech zejména při obraně vlastní nebo jiné osoby, či objektu, může sundat psu náhubek, a to proto aby intenzita obrany byla ještě vyšší a konkrétní subjekt byl ochráněn před útokem nebo nebezpečím, které hrozí ze strany agresivní osoby. Použití psa jako

donucovací prostředek může pouze policista řádně vyškolený a zařazený jako psovod. O donucovací prostředek se jedná pouze v případě, pokud psovod svou činností povelom usměřňuje činnost služebního psa. Samotná přítomnost psovoda se služebním psem na místě zákroku není donucovacím prostředkem.³²

Policejní psovod se služebním psem může v rámci výkonu služby provádět výkon samostatně nebo ve spolupráci se skupinou jiných policistů např. na místě činu při vyhledávání vystřelených nábojnic, ale může být také jeho činnost upravena pod hromadným velením. V tomto případě velitel bezpečnostní akce nebo bezpečnostního opatření rozhoduje o počtu a způsobu využití služebních psů při řešení konkrétní negativní situace, jakou je rozsáhlé rušení veřejného pořádku při sportovních utkáních. Pokud to bezpečnostní situace vyžaduje, mohou být využiti v rámci bezpečnostního opatření i psovodi se psi, kteří byli odveleni do kurzů výcvikových středisek. O výstroji a výzbroji psovodů rozhoduje velitel bezpečnostní akce nebo bezpečnostního opatření.

I v rámci těchto opatření o využití služebního psa v konkrétním případě rozhoduje psovod, který se na místě nachází. Pokud má psovod indicie, že se u psa projevují určité zdravotní problémy, rozhoduje o jeho nasazení do výkonu služby nebo o případném omezení ve výkonu služby nebo o umístění do karantény služebního veterinární lékař. Dále je nutno upozornit na to, že možnost využití služebního psa pro výkon služby snižuje velká fluktuace psovodů, tedy počet osob, kteří výcvik psa provádějí a starají se o něj. Mezi negativní vlivy patří také častá změna dopravních prostředků, kterými se psi na konkrétní úkoly přepravují. Spadají sem také špatné povětrnostní podmínky, jako prudký nebo dlouhotrvající déšť, silný vítr, intenzivní sněžení nebo velký časový odstup od doby spáchání skutku tedy snížená intenzita pachové stopy kterou pes má vyhodnotit.

³² ŠKODA, Jindřich. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 204 s. ISBN 978-80-7380-447-3.

7 Praktické zkušenosti psovodů

V této kapitole budou uveřejněny praktické zkušenosti psovodů zařazení u Oddělení služební kynologie Krajského ředitelství Policie Praha v Tuchoměřicích. Cílem bylo zjistit, jaké mají zkušenosti s výcvikem psů, jaké vzdělání se jim dostává v průběhu služby a jaká plemena pro službu využívají. V dotazníku byly stanoveny parametry dotazu, které jsou uvedeny v příloze č. I.

7.1 Kategorizace služebních psů podle zaměření

Podle využití se služební psi u Policie ČR rozdělují do několika kategorií, která tvoří skupinu speciálních policejně kynologických činností. Každá z těchto kategorií je jedinečná a každý pes se specializuje pouze na jednu z nich. Na místo jsou většinou voláni pomocí operačního důstojníka, ale o použití služebního psa rozhoduje pouze konkrétní psovod dle aktuálních podmínek na místě.

Kategorie těchto specialistů je:

- a) pátrací výjezd
- b) vyhledávání drog
- c) vyhledávání výbušnin
- d) vyhledávání akceleraantů hoření
- e) vyhledávání zbraní
- f) vyhledávání lidských ostatků
- g) metoda pachové identifikace

a) pátrací výjezd

Nejvíce zastoupená kategorie jsou všestranní psi, kteří se využívají na hlídkovou činnost a výjezd. Výjezdová skupina složena ze dvou policistů kynologů a dvou služebních psů ve služebním automobilu. Služební automobil je vybaven dvěma speciálně zabudovanými pevnými kotci v zavazadlovém prostoru. Výjezdová skupina slouží 24 hodinové směny, které jsou rozloženy do 4 časových bloků po 8 hodinách. První a třetí časový blok tvoří samotný výjezd hlídky v automobilu. Druhý a čtvrtý blok tvoří administrativa z případného zákroku a činnosti spojené s výcvikem a péčí o služební psy. V době, kdy první hlídka není ve výjezdu, tak jí nahrazuje druhá, která se po 8 hodinách s první hlídkou vymění. Pokud hlídka, která má výjezd a není volána ke spolupráci, tak v rámci hlídkové činnosti může provádět výcvik. Vyžádání výjezdu na místo je cestou operačního střediska krajského ředitelství. Stopa v terénu nesmí být starší než 3 hodiny. Psi stopaře v kategorii V lze použít na vyhledávání osob v budovách i v terénu - revíry, či vyhledání vystřelených nábojnic. Při vyhledávání musí jít pes vždy první.

Pro kategorii V bylo vyhodnoceno celkem 8 dotazníků. Ze získaných dat o psovodech, vyplynulo, že psovodi jsou většinou muži se středoškolským vzděláním, kteří mají odslouženo 6 a více let u Policie ČR. Do této kategorie jsou zařazováni psovodi se svými psy, kteří nemají dostatek zkušeností, aby jim byli svěřeni psi specialisti.

Tabulka 1: přehled četnosti odpovědí v kategorii pátrací výjezd - “V” u psovoda

Pohlaví psovoda	
a) muž	6
b) žena	2
Vzdělání psovoda	
a) středoškolské	8
b) vysokoškolské	0
c) doktorandské	0
Počet odsloužených let	
a) 3 roky	0
b) 6 let	6
c) 9 let	2
d) 10 a více let	0

Zdroj: Dotazníkový průzkum provedený autorem, vlastní zpracování (viz. Příloha II této práce).

Dále se dotazník zaměřoval na služebního psa. Pro výjezdovou činnost jsou voleni převážně služební psi rasy německý ovčák. Pro tuto kategorii je vhodné zařazovat pouze psy, nikoliv feny, z důvodu možného rozptylování při nasazení obou psů zároveň v jednom zákroku. S výcvikem povětšinou začínají okolo 6 měsíce věku psa, kdy se pozvolna učí kousat a držet obušek. Současný věk psů ve službě je od 1 roku do 6 let.

Tabulka 2: přehled četnosti odpovědí v kategorii pátrací výjezd - “V” u psa

Pohlaví psa		Plemeno psa	
a) fena	0	a) německý ovčák	5
b) pes	8	b) belgický ovčák	3
c) kastrát	0		
Doba výcviku od		Věk psa	
a) do 4 měsíců	2	a) 0 - 2 roky	3
b) 5 - 8 měsíců	5	b) 3 - 4 roky	4
c) 9 - 12 měsíců	1	c) 5 - 6 let	1
d) 13 a více měsíců	0	d) 8 a více let	0

Zdroj: Dotazníkový průzkum provedený autorem, vlastní zpracování (viz. Příloha II této práce).

Další zájmový okruh otazníku směřoval na kurzy a metody výcviku. Počet kurzů, které má služební pes za sebou závisí s věkem psa a dobou výcviku, od které se výcvik provádí. Respondenti se shodují, že více, jak 6 specializovaných kurzů výjezdoví služební psi nemají. Výcvik psa provádějí nejčastěji 2x týdně a volí aktivní metodu výcviku.

Tabulka 3: přehled četnosti odpovědí v kategorii pátrací výjezd - “V” u kurzů a metod výcviku

Počet kurzů	
a) 1 - 3	3
b) 4 - 6	5
c) 7 - 8	0
b) 9 - 10	0
Čestnost výcviku	
a) každý den	3
b) 1x týdně	0
c) 2x týdně	5
Metoda výcviku	
a) aktivní	8
d) pasivní	0

Zdroj: Dotazníkový průzkum provedený autorem, vlastní zpracování (viz. Příloha II této práce).

Psovodi výjezdové skupiny hodnotí vyhledávání u pachových prací jako přesné. Dále se většinou shodují, že počasí a fluktuace osob na místě vyhledávání ovlivňuje výkon služebního psa.

Tabulka 4: přehled četnosti odpovědí v kategorii pátrací výjezd - “V” při pachových pracích

Pachové práce	
a) přesné	8
b) nepřesné	0
Vliv počasí	
a) ano	5
b) ne	3
Fluktuace osob	
a) ano	6
b) ne	2

Zdroj: Dotazníkový průzkum provedený autorem, vlastní zpracování (viz. Příloha II této práce).

b) vyhledávání drog

Služební psi pro vyhledávání drog se označují kategorií SD. Pes identifikuje místě pouze ty látky, na které je vycvičen. Látky užívané při výcviku vyhledávání drog jsou Kokain (Methyl benzoylcegonine), Heroin (Acetomorphine, Diacetylmorphine, Diamorphine), hašiš (Cannabis sativa), Marihuana (Cannabis sativa, Hemp), Extáze

(dl-3, 4- Methylenedioxyamfetamine) a Amfetamin (Deoxynorephedrine, Desoxynorefeedrin, Dextroamfetamin). Služební pes by měl vyhledat látky uvnitř i vně dopravních prostředků a budov, nebo v otevřeném terénu. Nalezenou látku po vyhledání označit aktivním nebo pasivním způsobem. Za normálních podmínek je pes schopen pracovat alespoň 20 minut. Odpočinek by měl být minimálně tak dlouhý, jako doba strávená prací.

Pro kategorii SD byly vyhodnoceny celkem 4 dotazníky. Ze získaných dat o psovodovi, vyplynulo, že psovodi jsou muži se středoškolským vzděláním, kteří mají odslouženo 10 a více let u Policie ČR.

Tabulka 4: přehled četnosti odpovědí v kategorii vyhledávání drog - “SD” u psovoda

Pohlaví psovoda	
a) muž	4
b) žena	0
Vzdělání psovoda	
a) středoškolské	4
b) vysokoškolské	0
c) doktorandské	0
Počet odsloužených let	
a) 3 roky	0
b) 6 let	0
c) 9 let	0
d) 10 a více let	4

Zdroj: Dotazníkový průzkum provedený autorem, vlastní zpracování (viz. Příloha II této práce).

Dále se dotazník zaměřoval na služebního psa. Služební psi na vyhledávání drog jsou němečtí i belgičtí ovčáci. S výcvikem povětšinou začínají okolo 3 měsíce věku psa a současný věk psů ve službě je od 3 roku do 11 let.

Tabulka 5: přehled četnosti odpovědí v kategorii vyhledávání drog - “SD” u psa

Pohlaví psa		Plemeno psa	
a) fena	0	a) německý ovčák	2
b) pes	4	b) belgický ovčák	2
c) kastrát	0		
Doba výcviku od		Věk psa	
a) do 4 měsíců	3	a) 0 - 2 roky	0
b) 5 - 8 měsíců	1	b) 3 - 4 roky	1
c) 9 - 12 měsíců	0	c) 5 - 6 let	1
d) 13 a více měsíců	0	d) 8 a více let	2

Zdroj: Dotazníkový průzkum provedený autorem, vlastní zpracování (viz. Příloha II této práce).

Další zájmový okruh otazníku směřoval na kurzy a metody výcviku. Počet kurzů, které má služební pes za sebou závisí s věkem psa a dobou výcviku, od které se výcvik provádí. Služební psi na vyhledávání drog nad 5 let se mohou účastnit 9 až 10 kurzů za svojí služební kariéru. Výcvik psa provádí každý psovod individuálně podle časových dotací v pracovní době. Upřednostňují aktivní metodu výcviku.

Tabulka 6: přehled četnosti odpovědí v kategorii vyhledávání drog - “SD” u kurzů a metod výcviku

Počet kurzů	
a) 1 - 3	0
b) 4 - 6	1
c) 7 - 8	1
b) 9 - 10	2
Čestnost výcviku	
a) každý den	2
b) 1x týdně	0
c) 2x týdně	2
Metoda výcviku	
a) aktivní	3
d) pasivní	1

Zdroj: Dotazníkový průzkum provedený autorem, vlastní zpracování (viz. Příloha II této práce).

Psovodi zařazení do skupiny specialistů na vyhledávání drog se shodují, že pachové práce jejich psů jsou přesné. Špatné, či proměnlivé počasí nemá dle psovodů zařazených v kategorii SD žádný vliv na výsledek vyhledání. Fluktuační osob na místě vyhledání nikterak neovlivňuje úspěšnost vyhledání látek, naopak ti psi jsou cvičeni, aby rozpoznali látku i při vysokém počtu osob na místě.

Tabulka 7: přehled četnosti odpovědí v kategorii vyhledávání drog - “SD” při pachových pracích

Pachové práce	
a) přesné	4
b) nepřesné	0
Vliv počasí	
a) ano	0
b) ne	4
Fluktuace osob	
a) ano	0
b) ne	4

Zdroj: Dotazníkový průzkum provedený autorem, vlastní zpracování (viz. Příloha II této práce).

U psů specialistů byla další část, která se dotazovala na počet akcí za rok, na které byl služební pes poslán a kolik z nich skončilo kladně, tedy nálezem látky a kolik záporně, falešným označením místa psem. Počet akcí není ovlivněno věkem psa, ani počtem prodělaných kurzů. Respondent č. 1, který má jedenáctiletého služebního psa rasy německý ovčák uvedl, že byl vyslán na 150 akcí za rok a z toho kladných bylo 70. Respondent č. 2, který má osmiletého německého ovčáka uvedl, že byl vyslán na 170 akcí za rok a z toho kladných bylo také 70. Respondent č. 3 se služebním psem německého ovčáka, který má 5-6 let uvedl, že byl vyslán na 70 akcí za rok a z toho jich měl 50 kladných. Poslední respondent č. 4 s mladým belgickým ovčákem uvedl, že byl vyslán na 150 akcí za rok a z toho měl kladných 70. Žádný z respondentů neuvedl, že během akce by služební pes označil místo falešně, z čehož vychází výborná připravenost těchto služebních psů.

c) vyhledávání výbušnin

Služební psi pro vyhledávání výbušnin se označují kategorií SV. Služební pes je schopen vyhledat a označit pasivním způsobem výbušninu v odlišných prostředích a za různých podmínek. Na místě musí psovod se služebním psem minimalizovat pohyb a také zajistit klid na práci. Služební pes vyhledává výbušniny podle určité látky, ze které je vyrobena. Výcvik se zprvu provádí na základních substancích a později na jednotlivé výbušniny. Na výcvik se používají základní substance Dusičnan amonný, Hexogen, Oktogen, Pentrir, TNT, Nitroceluloza a ATP. Služební pes by měl vyhledat látky uvnitř i vně dopravních prostředků a budov, nebo v otevřeném terénu.

Po vyhledání výbušniny se apeluje na označení místa pasivním způsobem. Za normálních podmínek je pes schopen pracovat alespoň 20 minut. Odpočinek by měl být minimálně tak dlouhý jako doba strávená prací.

Pro kategorii SV byl vyhodnocen 1 dotazník. Kde respondent uvádí, že je muž se středoškolským vzděláním. Počet odsloužených let u Policie ČR má respondent šest. Jeho služební pes specialista je pětiletý německý ovčák, se kterým začal cvičit ve 12 měsíci života. Se služební psem má respondent 1-3 splněných kurzů a ve službě cvičí psa 2 týdně pasivní metodou označení. Respondent také uvádí, že vyhledávací pachové práce svého psa hodnotí jako přesné a počasí, ani fluktuace osob na místě vyhledání nikterak neovlivňuje úkol psa. Se svým psem specialistou na vyhledávání výbušnin byl vyslán na 18 akcí za rok a z toho bylo všech 18 kladných. Tyto čísla značí, že tento specialista nemá zbytečné výjezdy na falešné oznámení, a také, že je výborně vycvičen.

d) vyhledávání akceleraantů hoření

Služební psi na vyhledávání akceleraantů hoření se označují kategorií SA. Služební pes je schopen na místě požářiště vyhledat akceleraanty hoření. Psodod se služebním psem musí dbát a zajistit minimální pohyb na místě požářiště a klid na práci v místě ohledání. Psodod musí počítat se situací, že se akceleraanty nechtěně přenesli na jiné místo například na podrážkách bot, nástrojů na hašení, vodou použité na hašení. Psodod musí dávat pozor, aby nedošlo k zahlcení čichového orgánu psa, a aby se pes nedostal do kontaktu s nebezpečnými látkami, jako je kyselina.

Pro kategorii SA bylo vyhodnoceno celkem 4 dotazníky. Ze získaných dat o psododech, vyplynulo, že psododi jsou muži se středoškolským a žena s vysokoškolským vzděláním, kteří mají odslouženo 9-10 a více let u Policie ČR.

**Tabulka 8: přehled četnosti odpovědí v kategorii vyhledávání akceleraantů hoření -
“SA” u psovoda**

Pohlaví psovoda	
a) muž	3
b) žena	1
Vzdělání psovoda	
a) středoškolské	3
b) vysokoškolské	1
c) doktorandské	0
Počet odsloužených let	
a) 3 roky	0
b) 6 let	0
c) 9 let	2
d) 10 a více let	2

Zdroj: Dotazníkový průzkum provedený autorem, vlastní zpracování (viz. Příloha II této práce).

Dále se dotazník zaměřoval na služebního psa. Služební psi na vyhledávání akceleraantů hoření jsou němečtí ovčáci a belgičtí ovčáci. S výcvikem začínají mezi 6 měsícem až 24 měsícem a současný věk psů ve službě je od 1 roku do 8 let.

**Tabulka 9: přehled četnosti odpovědí v kategorii vyhledávání akceleraantů hoření -
“SA” u psa**

Pohlaví psa		Plemeno psa	
a) fena	2	a) německý ovčák	2
b) pes	2	b) belgický ovčák	2
c) kastrát	0		
Doba výcviku od		Věk psa	
a) do 4 měsíců	0	a) 0 - 2 roky	1
b) 5 - 8 měsíců	1	b) 3 - 4 roky	2
c) 9 - 12 měsíců	1	c) 5 - 6 let	0
d) 13 a více měsíců	2	d) 8 a více let	1

Zdroj: Dotazníkový průzkum provedený autorem, vlastní zpracování (viz. Příloha II této práce).

Další zájmový okruh otazníku směřoval na kurzy a metody výcviku. Počet kurzů, které má služební pes za sebou závisí s věkem psa a dobou výcviku, od které se výcvik provádí. Služební psi na vyhledávání akceleraantů hoření mají do 6 kurzů za svou služební kariéru. Výcvik psa provádí každý psovod individuálně podle časových dotací v pracovní době, nejčastěji však 2x týdně. Upřednostňují aktivní metodu výcviku.

**Tabulka 10: přehled četnosti odpovědí v kategorii vyhledávání akceleraantů hoření
- “SA” u kurzů a metod výcviku**

Počet kurzů	
a) 0	1
b) 1 - 3	1
c) 4 - 6	2
d) 7 - 8	0
e) 9 - 10	0
Čestnost výcviku	
a) každý den	0
b) 1x týdně	1
c) 2x týdně	3
Metoda výcviku	
a) aktivní	3
d) pasivní	1

Zdroj: Dotazníkový průzkum provedený autorem, vlastní zpracování (viz. Příloha II této práce).

Psovodi zařazení do skupiny specialistů na vyhledávání akceleraantů hoření se shodují, že pachové práce jejich psů jsou přesné. Počasí, ani fluktuace osob na místě vyhledání nikterak neovlivňuje úspěšnost vyhledání látek. Psovodi by měli dávat pozor, aby na místě požářiště nebyla přílišná fluktuace nezúčastněných osob z důvodu přenesení akceleraantů hoření na podrážkách bot na jiné místo.

**Tabulka 11: přehled četnosti odpovědí v kategorii vyhledávání akceleraantů hoření
- “SA” při pachových pracích**

Pachové práce	
a) přesné	4
b) nepřesné	0
Vliv počasí	
a) ano	0
b) ne	4
Fluktuace osob	
a) ano	0
b) ne	4

Zdroj: Dotazníkový průzkum provedený autorem, vlastní zpracování (viz. Příloha II této práce).

U psů specialistů byla další část, která se dotazovala na počet akcí za rok, na které byl služební pes poslán a kolik z nich skončilo kladně, tedy nálezem místa vzniku požáru a kolik záporně, falešným označením místa psem. Počet akcí není ovlivněno věkem psa, ani počtem prodělaných kurzů. Respondent č. 1, který má

čtyřletého služebního psa rasy belgický ovčák uvedl, že byl vyslán na 16 akcí za rok a z toho kladných bylo také 16. Respondent č. 2, který má čtyřletého belgického ovčáka uvedl, že byl vyslán na 40 akcí za rok a z toho kladných bylo také 40. Respondent č. 3 se služebním psem německého ovčáka, který má 1-2 roky uvedl, že nebyl ještě vyslán na žádnou akci. Poslední respondent č. 4 s osmiletým belgickým ovčákem uvedl, že byl vyslán na 15 akcí za rok a z toho měl 8 akcí kladných. Žádný z respondentů neuvedl, že během akce by služební pes označil místo falešně, z čehož vychází výborná připravenost těchto služebních psů.

e) vyhledávání zbraní

Služební psi na vyhledávání zbraní se označují kategorií SZ. Služební pes je schopen vyhledávat zbraně, komponenty palných zbraní, náboje a střelivo. Umí vyhledat zbraně uvnitř i vně dopravních prostředků a budov, nebo v otevřeném terénu. Nalezenou zbraň po vyhledání označí aktivním nebo pasivním způsobem.

Pro kategorii SZ byl vyhodnocen 1 dotazník. Kde respondent uvádí, že je muž se středoškolským vzděláním. Má 10 a více odsloužených let u Policie ČR. Jeho služební pes specialista je šestiletý německý ovčák, se kterým začal cvičit ve 12 měsíci života. Se služebním psem má respondent 4-6 splněných kurzů a ve službě cvičí psa každý den aktivní metodou označení. Respondent také uvádí, že vyhledávací pachové práce svého psa hodnotí jako přesné a počasí, ani fluktuace osob na místě vyhledání nikterak neovlivňuje úkol psa. Se svým psem specialistou na vyhledávání výbušnin byl vyslán na 20 akcí za rok a z toho bylo všech 20 kladných. Tyto čísla značí, že tento specialista nemá zbytečné výjezdy na falešné oznámení, a také, že je výborně vycvičen.

f) vyhledávání lidských ostatků

Služební psi na vyhledávání lidských ostatků se označují kategorií SM. Služební pes je schopen vyhledat lidské ostatky, či jejich části a krevní stopy. Jejich práce se využívá převážně v terénu. Na místě hledání je potřeba zajistit minimální pohyb osob. Nalezené ostatky služební pes po vyhledání označí aktivním způsobem.

Pro kategorii SM byl vyhodnocen 1 dotazník. Kde respondent uvádí, že je muž se středoškolským vzděláním. Má 6 odsloužených let u Policie ČR. Jeho služební pes

specialista je čtyřletý belgický ovčák, se kterým začal cvičit v 6 měsíci života. Se služební psem má respondent 4-6 splněných kurzů a ve službě cvičí psa 2x týdně aktivní metodou označení. Respondent také uvádí, že vyhledávací pachové práce svého psa hodnotí jako přesné a počasí, ani fluktuace osob na místě vyhledání nikterak neovlivňuje úkol psa. Se svým psem specialistou na vyhledávání lidských ostatků byl vyslán na 60 akcí za rok a z toho bylo všech 60 kladných. Tyto čísla značí, že je výborně vycvičen.

g) metoda pachové identifikace

Služební psi vycvičení na metodu pachové identifikace se označují kategorií MPI. Služební pes je schopen rozpoznat osobu podle pachové stopy, která je zajištěna na místě činu. Pachová stopa se z místa činu zajišťuje vždy jako první. Pachová stopa se zajišťuje na pachový snímač určený k zajištění pachu. Jedná se o roušku z netkané bavlněné textilie upravená sterilizací pro zajišťování otisků pachových stop nebo k odběru pachových vzorků osob. Pachová stopa se vždy odebírá sterilizovanými nástroji v minimální délce 20 cm do sterilizované technicky spolehlivé uzávěry pachových konzerv. Pachová konzerva je skleněná nádoba s uzávěrem spolehlivě zabraňující úniku a kontaminaci pachu. Pach se na osobě odebírá přiložením pachového snímače nebo stěrem. Pachový snímač se na osobu přikládá na holé tělo v oblasti pasu na dobu nejméně 15 minut. Pokud se odebraný pachový vzorek osoby kontaminuje, tak ho nelze dále použít.

Pro kategorii MPI bylo vyhodnoceno celkem 5 dotazníků, kdy 3 dotazníky byly vyplněny respondenty, kteří mají ve výcviku tři štěňata fen německých ovčáků. Tito služební psi nemají za sebou ani jeden kurz, či akci, proto je nebudu znázorňovat v tabulkách dále. Ze získaných dat o zbylých dvou psovodech, vyplynulo, že se jedná o muže a ženu se středoškolským, kteří mají odslouženo 9-10 a více let u Policie ČR.

**Tabulka 12: přehled četnosti odpovědí v kategorii metoda pachové identifikace -
“MPI” u psovoda**

Pohlaví psovoda	
a) muž	1
b) žena	1
Vzdělání psovoda	
a) středoškolské	2
b) vysokoškolské	0
c) doktorandské	0
Počet odsloužených let	
a) 3 roky	0
b) 6 let	0
c) 9 let	1
d) 10 a více let	1

Zdroj: Dotazníkový průzkum provedený autorem, vlastní zpracování (viz. Příloha II této práce).

Dále se dotazník zaměřoval na služebního psa. Služební psi na metody pachové identifikace jsou němečtí ovčáci. S výcvikem začínali 6. měsícem a 12. měsícem. Současný věk psů ve službě je 3-4 roky.

**Tabulka 13: přehled četnosti odpovědí v kategorii metoda pachové identifikace -
“MPI” u psa**

Pohlaví psa		Plemeno psa	
a) fena	1	a) německý ovčák	2
b) pes	0	b) belgický ovčák	0
c) kastrát	1		
Doba výcviku od		Věk psa	
a) do 4 měsíců	0	a) 0 - 2 roky	0
b) 5 - 8 měsíců	1	b) 3 - 4 roky	2
c) 9 - 12 měsíců	1	c) 5 - 6 let	0
d) 13 a více měsíců	0	d) 8 a více let	0

Zdroj: Dotazníkový průzkum provedený autorem, vlastní zpracování (viz. Příloha II této práce).

Další zájmový okruh otazníku směřoval na kurzy a metody výcviku. Počet kurzů, které má služební pes za sebou závisí s věkem psa a dobou výcviku, od které se výcvik provádí. Služební psi na metodu pachové identifikace mají do 6 kurzů za svou

služební kariéru. Výcvik psa provádí každý psovod individuálně, v tomto případě cvičí každý den. Upřednostňují aktivní metodu výcviku.

Tabulka 14: přehled četnosti odpovědí v kategorii metoda pachové identifikace - "MPI" u kurzů a metod výcviku

Počet kurzů	
a) 1 - 3	1
b) 4 - 6	1
c) 7 - 8	0
d) 9 - 10	0
Čestnost výcviku	
a) každý den	2
b) 1x týdně	0
c) 2x týdně	0
Metoda výcviku	
a) aktivní	2
d) pasivní	0

Zdroj: Dotazníkový průzkum provedený autorem, vlastní zpracování (viz. Příloha II této práce).

Psovodi zařazení do skupiny specialistů na metodu pachové identifikace se shodují, že pachové práce jejich psů jsou přesné. Počasí i velká fluktuace osob na místě zajištění mohou být důvodem pro záporné označení vzorku.

Tabulka 15: přehled četnosti odpovědí v kategorii metoda pachové identifikace - "MPI" při pachových pracích

Pachové práce	
a) přesné	2
b) nepřesné	0
Vliv počasí	
a) ano	2
b) ne	0
Fluktuace osob	
a) ano	2
b) ne	0

Zdroj: Dotazníkový průzkum provedený autorem, vlastní zpracování (viz. Příloha II této práce).

U psů specialistů byla další část, která se dotazovala na počet akcí za rok, na které byl služební pes poslán a kolik z nich skončilo kladně, tedy správné označení pachové konzervy a kolik záporně, falešným označením konzervy psem. Počet akcí není ovlivněno věkem psa, ani počtem prodělaných kurzů. Respondent č. 1, který má

služebního psa rasy belgický ovčák ve 3-4 letech uvedl, že provedl 10 identifikací za rok a z toho kladných bylo 4 a 6 záporných. Respondent č. 2, který má belgického ovčáka ve 3-4 letech uvedl, že provedl 20 identifikací za rok a z toho kladných bylo 6 a záporných 8. Z dat je patrné, že metoda pachové identifikace je obor, kdy počet záporných označení pachové konzervy převažuje.

8 Kazuistika

Případová studie je zaměřena na porovnání dvou služebních pátracích psů, kteří ve svém oboru vynikají. Jedná se o služebního psa četnictva Alta, který sloužil v Nitře v době 30. let minulého století a v současné době sloužícího služebního psa Garrita, který slouží v Karlovarském kraji. Cíl této studie v níže popsaných příbězích služebních psů představují rozdíly, které jsou patrné v provádění trestné činnosti, ale nikoliv v práci psů. Při šetření bylo využito metody analýzy a srovnání internetového článku a publikované knihy.

Četnický pes Alto

Dne 26. března 1932 zakoupil strážmistr Rudolf Votruba částečně vycvičeného psa německého ovčáka jménem Alto. Po splnění pyšelské psí university splnil stržm. Votruba a pes Alto podmínky pro uznání služebního psa a 7. června 1932 začali vykonávat službu na četnické stanici Nitra. Zpočátku byl služební pes Alto zařazen do kategorie psů obránců, ale pro jeho dovednosti byl poté přeřazen do kategorie psů pátračů. První uvedení na stopu bylo 19. července 1932, kdy stržm. Votrubovi oznámil jeho soused, nádražní topič Josef Benek, že mu v noci neznámý pachatel odcizil z ohrazené zahrady větší množství zahradních plodin v ceně cca 110 Kč. Služební pes Alto sledoval pachovou stopu ke vchodovým dveřím domu dělníka Matěje Porubského, kde začal vyštěkávat. Rodina Porubských byla známa pro opakované páchané krádeže, proto stržm. Votruba přistoupil k prohlídce domu, při níž na půdě našel odcizenou zeleninu. K činu krádeže se doznal čtrnáctiletý syn majitele domu Karel Porubský. Pro nedostatek věku byl udán pro přečin krádeže okresnímu soudu v Nitře jako soudu mládeže.³³

Na jaře roku 1937 docházelo velmi často ke krádežím potravin, zejména zásob masa z porážek vepřového dobytka, které se konaly zpravidla v zimních měsících. Dne 16. března 1937 byl štábní strážmistr se služebním psem Altem vyslán do Zběhů, kde bylo v noci z komory rolníka Andreje Bíny odcizeno uzené maso a sádlo v ceně 800 Kč. Služební pes Alto byl uveden na stopu pachatelů v soutěsce mezi dvěma domy,

³³ DLOUHÝ, Michal. Četnický pes Alto. Praha: Pragoline, 2009. Otisky (Pragoline). 28-31 s. ISBN 978-80-86546-69-8.

kudy po činu prolézali a odnášeli svůj lup. Služební pes Alto sledoval stopu zahradami a přes louku a pole až do tří kilometry vzdálené obce Výčapy-Opatovice, kde vyštěkal ve hromadě dříví odcizenou slaninu a maso. Následovala noční postřížka na osoby, které si přijdou svůj kontraband ze skrýše vyzvednout. Krátce po setmění se na místo dostavili tři muži, kteří byli četníky zatčeni a oznámeni okresnímu soudu v Nitře. Přesně za týden došlo ke vloupání do bytu učitelky, kde byly odcizeny čtyři šunky, sádlo a zavařeniny v úhrnné ceně 1844 Kč. Na zahradě domu nalez štábní strážmistr Votruba v rozkopané hlíně zvláště znatelnou stopu jednoho z pachatelů. Služební pes Alto tuto stopu sledoval podél vesnice a poté přes cíp lesa až ke dva kilometry vzdálenému cikánskému táboru. Před táborem na frekventované cestě stopu ztratil. Proto byl učiněn další pokus s uvedením služebního psa na stopu druhého z pachatelů. Služební pes Alto ji sledoval stejně jako v předchozím případě k lesu a přes něj až k silnici před táborem. Stopa však pokračovala příkopem vedle silnice až k cestě k chatě Alexandra Bihariho. Za chatou byly v Altem označeném místě nalezeny odcizené šunky zakopané v zemi. Jako spolupachatelé byli zjištěni jeho bratr Gejza Bihary a švagr Ladislav Šandorka, u nichž byly nalezeny další odcizené věci, ale také 8 pakličů a střelby schopný revolver a pistole s náboji.³⁴

I četníci měli v době, kdy kynologie nebyla tolik prozkoumaná vycvičeny služební psy, kteří vyhledávali pachatele, či věci. V postupu metod výcviku pátrání se změnilo málo, protože novelizace postupů není zatím potřeba.

Služební pes Garrit

Dne 14. prosince 2018 byl policejní psovod se služebním psem Garritem vyslán operačním důstojníkem do Aše, kde měla být v ulici Příkrá okradena žena. Neznámí pachatel ji měl strhnout kabelku z ramene a utéct s ní pryč. V kabelce se měla nacházet peněženka s finanční hotovostí a osobními doklady, pouzdro s dioptrickými brýlemi, mobilní telefon a další nespecifikované věci. Po zjištění prvotních informací psovod se služebním psem prohledávali místo činu a jeho okolí. Poblíž lesoparku Garrit označil odhozený předmět, jednalo se o pouzdro s dioptrickými brýlemi. Následně pokračovali dál po panelové cestě. lesoparkem, kde po 50 metrech označil další odhozený předmět,

³⁴ DLOUHÝ, Michal. Četnický pes Alto. Praha: Pragoline, 2009. Otisky (Pragoline). 89-90 s. ISBN 978-80-86546-69-8.

který byla kabelka poškozené ženy. O dalších 20 metrů označil odcizenou peněženku. Nalezené věci na místě nálezu zajistil policejní technik.³⁵

Dne 3. ledna 2020 byl policejní psovod se služebním psem Garritem vyslán operačním důstojníkem do zahrádkářské kolonie v Chodově, kde mělo dojít k vloupání do zahradní kůlny. Po zjištění prvotních informací se psovod se služebním psem prohledávali místo činu a jeho okolí. V zarostlé oblasti přiléhající k zahrádkářské kolonii označil Garrit uschovanou tašku, ve které byla část odcizených věcí. O několik desítek metrů dále služební pes Garrit označil pytel, ve kterém se nacházely další odcizené věci, jako příslušenství k cirkulárce, frézovačka, či prodlužovací kabel.³⁶

Služební pes Garrit je stále v aktivní službě u Policie ČR Karlovarského kraje. Kategorizace Garrita je pátrací výjezd, a dle jeho úspěchů je správně vycvičen, tudíž akceschopný pro vyhledávání osob a věcí.

³⁵ KREJČÍ, Kateřina. Služební pes Garrit byl opět úspěšný. policie.cz[online]. Karlovarský kraj: 21. 12. 2018. [cit. 2020-05-07]. Dostupné z WWW: <https://www.policie.cz/clanek/sluzebni-pes-garrit-byl-opet-uspesny.aspx>

³⁶ KOPŘIVA, Jakub. Služební pes Garrit byl opět úspěšný. policie.cz [online]. Sokolovsko: 16. 1. 2020. [cit. 2020-05-07]. Dostupné z WWW: <https://www.policie.cz/clanek/uzemni-utvary-krajske-reditelstvi-policie-kvk-zpravodajstvi-sluzebni-pes-garrit-byl-opet-uspesny.aspx>

Závěr

Služební pes stále představuje nenahraditelného pomocníka policisty při plnění služebních úkolů Policie České republiky. Pro úspěšné plnění je důležité dbát na správný výběr služebního psa v závislosti na jeho fyzické a povahové vlastnosti. Takto vybraný pes musí absolvovat několik různě náročných výcviků. Výběr a výcvik psovoda není nikterak jednodušší. Základní vlastnosti psovoda by měly být sebeovládání, houževnatost, důslednost, sebevzdělávání a vztah ke psovi. Najít vhodného kandidáta je velice náročné, ale pokud se najde, tak povětšinou zůstává psovodem po celou služební kariéru.

Cílem práce bylo analyzovat použití služebního psa u Policie České republiky. Byl představen historický vývoj služební kynologie u ozbrojených sborů na území České republiky, které bylo zaměřeno na použití služebního psa ve službě. V současné době není novodobá ucelená příručka služební kynologie, která by dala celkové kynologii nový směr. Využití služebních psů je stále velice podobné, ne-li stejné, jako v minulém století, kdy tyto příručky také vznikli. Domnívám se, že nové a převratné metody výcviku se v těchto podmínkách nenaleznou, protože nejsou potřeba. Dále byly rozebrány právní předpisy, které upravují výcvik a použití služebních psů u Policie České republiky.

V práci jsou zapracovány data Oddělení služební kynologie Krajského ředitelství Policie Praha, které byly získány dotazníkovou metodou. Z těchto dat vyplývá kategorizace psů a psovodů tohoto oddělení, využívané rasy služebních psů pro konkrétní kategorii a užívané výcvikové metody.

Základem pro úspěšné použití služebních psů pro plnění úkolů Policie České republiky je správný výběr služebního psa a psovoda, dostatečný počet služebních psů, správný a kvalitní výcvik a udržování potřebné úrovně vycvičenosti.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. DLOUHÝ, Michal. *Četnický pes Alto*. Praha: Pragoline, 2009. Otisky (Pragoline). 101 s. ISBN 978-80-86546-69-8.
2. HARTL, Karel. *Člověk a pes*. 2. vyd. Ilustroval Jiří PETRÁČEK. Praha: Naše vojsko, 1989. Azimut. 92 s. ISBN 28-037-86.
3. HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Vyd. 2., (dopl. a přeprac.). Praha: Naše vojsko, 1990. 331 s. ISBN 80-206-0091-4.
4. KOLLER, Jan. *Kynologická příručka*. 3., přeprac. vyd., v SZN 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1979. Živočišná výroba (Státní zemědělské nakladatelství). 215 s. ISBN 07-049-79.
5. KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1965. Základní svazarmovská knihnice. 289s. ISBN 28-047-65.
6. RÄBER, Hans. *Plemena psů: Encyklopedie : Původ - předkové - cíle chovu - schopnosti a užití*. Ostrava: Blesk, 1994. 768 s. ISBN ISBN 80-85606-55-0.
7. RULC, Jiří, ŠTAUDINGER, Juraj, NEVOLNÝ, Peter. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014. 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0.
8. STRAUS, Jiří, VAVERA, František. *Příručka pro vyšetřující soudce - „Handbuch für Untersuchungsrichter“*. Kriminalistika, 2011, 44, (4), ISSN 1210-9150.
9. ŠKODA, Jindřich. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 479 s. ISBN 978-80-7380-447-3.
10. ŠTĚPÁNSKÝ, Karel, HORÁK, František, ed. *Služební a pracovní plemena psů*. Praha: SZN, 1974. Moje záliby. 295 s. ISBN 07-041-74.

Elektronické zdroje

1. KOPŘIVA, Jakub. Služební pes Garrit byl opět úspěšný. *policie.cz*[online]. Sokolovsko: 16. 1. 2020. [cit. 2020-05-07]. Dostupné z WWW: <https://www.policie.cz/clanek/uzemni-utvary-krajske-reditelstvi-policie-kvk-zpravodajstvi-sluzebni-pes-garrit-byl-opet-uspesny.aspx>
2. KREJČÍ, Kateřina. Služební pes Garrit byl opět úspěšný. *policie.cz*[online]. Karlovarský kraj: 21. 12. 2018. [cit. 2020-05-07]. Dostupné z WWW: <https://www.policie.cz/clanek/sluzebni-pes-garrit-byl-opet-uspesny.aspx>
3. KROPÁČOVÁ, Eva. Nová chovatelská stanice. *policie.cz*[online]. 17. 7. 2018. [cit. 2020-05-07]. Dostupné z WWW: <https://www.policie.cz/clanek/nova-chovatelska-stanice.aspx>
4. POLICIE ČR. Pohlaví a rasy služebních psů PČR. *policie.cz*[online]. 19. 3. 2010 [cit. 2020-05-07]. Dostupné z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/pohlavi-a-rasy-sluzebnich-psu-pcr.aspx>

Legislativní dokumenty

1. Česká republika. Zákon České národní rady ze dne 15. dubna 1992 na ochranu zvířat proti týrání. In *Sbírka zákonů*. 1992, 50, s. 1284.

Seznam zkratk

Armáda ČR - Armáda České republiky

ČSSR - Československá socialistická republika

ÚČPO - Ústřední četnické pátrací oddělení

Policie ČR - Policie České republiky

Seznam tabulek

Tabulka 1: přehled četnosti odpovědí v kategorii pátrací výjezd “V” u psovoda

Tabulka 2: přehled četnosti odpovědí v kategorii pátrací výjezd “V” u psa

Tabulka 3: přehled četnosti odpovědí v kategorii pátrací výjezd “V” u kurzů a metod výcviku

Tabulka 4: přehled četnosti odpovědí v kategorii pátrací výjezd “V” při pachových pracích

Tabulka 4: přehled četnosti odpovědí v kategorii vyhledávání drog “SD” u psovoda

Tabulka 5: přehled četnosti odpovědí v kategorii vyhledávání drog “SD” u psa

Tabulka 6: přehled četnosti odpovědí v kategorii vyhledávání drog “SD” u kurzů a metod výcviku

Tabulka 7: přehled četnosti odpovědí v kategorii vyhledávání drog “SD” při pachových pracích

Tabulka 8: přehled četnosti odpovědí v kategorii vyhledávání akceleračních hoření “SA” u psovoda

Tabulka 9: přehled četnosti odpovědí v kategorii vyhledávání akceleračních hoření “SA” u psa

Tabulka 10: přehled četnosti odpovědí v kategorii vyhledávání akceleračních hoření “SA” u kurzů a metod výcviku

Tabulka 11: přehled četnosti odpovědí v kategorii vyhledávání akceleračních hoření “SA” při pachových pracích

Tabulka 12: přehled četnosti odpovědí v kategorii metoda pachové identifikace “MPI” u psovoda

Tabulka 13: přehled četnosti odpovědí v kategorii metoda pachové identifikace “MPI” u psa

Tabulka 14: přehled četnosti odpovědí v kategorii metoda pachové identifikace “MPI” u kurzů a metod výcviku

Tabulka 15: přehled četnosti odpovědí v kategorii metoda pachové identifikace “MPI” při pachových pracích

Seznam příloh

Příloha I: Dotazník

Příloha II: Přehled otázek celkových četností dotazníkového šetření

Příloha III: Vzor Záznamu o použití služebního psa

Přílohy

Příloha I

Dotazník

Vážení kolegové,

jmenuji se Iva Nesibová a jsem studentkou Vysoké školy evropských a regionálních studií oboru Bezpečnostně právní činnosti. Pro svoji bakalářskou práci jsem si zvolila téma *“Využitelnost psů v policejní praxi”*. Z tohoto důvodu se na Vás obracím s prosbou o vyplnění dotazníku. Dotazník je zcela anonymní a údaje budou použity pouze pro zpracování mé bakalářské práce.

Za vyplnění dotazníku předem děkuji.

5. plemeno
 - a) německý
 - b) belgický
 - c) jiné, uveďte.....
6. Pohlaví psovoda
 - a) muž
 - b) žena
7. Vzdělání psovoda
 - a) středoškolské
 - b) vysokoškolské
 - c) doktorandské
8. Počet odsloužených let?
 - a) 3
 - b) 6
 - c) 9
 - d) 10 a více
5. Využitelnost psa
 - A. výjezd
 - B. M.P.I. (metoda pachové identifikace)
 - a) drogy
 - b) požáry
 - c) mrtvoly
 - d) zbraně
 - e) výbušniny
6. Doba výcviku od měsíců věku.
7. Věk psa:
 - a) 0-2 let
 - b) 3-4 let
 - c) 5-6 let
 - d) 8 - vyřazen ze služby (doplňte věk)

8. Pohlaví
a) fena
b) pes
c) kastrát
9. Počet kurzů
a) 1-3
b) 4-6
c) 7-8
d) 9-10
e) Více (doplňte)
10. Zadaná kategorie (doplňte)
11. Počet akcí (doplňte).....
kladné (doplňte).....
záporné (doplňte)
12. Výcvik metodou:
a) aktivní
b) pasivní
13. Vyhledání (pachové práce) hodnotíte jako
a) přesné
b) nepřesné
14. Ovlivňuje výkon psa počasí?
a) ano
b) ne
15. Ovlivňuje výkon psa fluktuace osob v místě vyhledání?
a) ano
b) ne
16. Jak často se psem cvičíte?
a) každý den
b) 1x týdně
c) 2x týdně

Zdroj: Vlastní zpracování.

Přehled otázek celkových četností dotazníkového šetření

1. Plemeno psa	
a) Německý ovčák	16
b) Belgický ovčák	8
2. Pohlaví psovoda	
a) žena	20
b) muž	4
3. Vzdělání psovoda	
a) středoškolské	23
b) vysokoškolské	1
c) doktorandské	0
4. Počet odsloužených let	
a) 3 roky	0
b) 6 let	8
c) 9 let	5
d) 10 a více let	11
5. Využitelnost psa	
a) výjezd	8
b) M. P. I.	5
c) drogy	4
d) požáry	1
e) lidské ostatky	1
f) zbraně	1
g) výbušniny	4
6. Doba výcviku od měsíců věku.	
a) do 4 měsíců	5
b) 5 - 8 měsíců	12
c) 9 - 12 měsíců	5
d) 13 a více měsíců	2
7. Věk psa	
a) 0 - 2 roky	7
b) 3 - 4 roky	10
c) 5 - 6 let	4
d) 8 a více let	3
8. Pohlaví psa	
a) fena	7
b) pes	16
c) kastrát	1

9. Počet kurzů	
a) 0	4
b) 1 - 3	6
c) 4 - 6	11
d) 7 - 8	1
e) 9 - 10	2
11. Počet akcí celkem	
kladné	432
záporné	14
12. Výcvik metodou	
a) aktivní	21
b) pasivní	3
13. Vyhledávání (pachové práce)	
a) přesné	24
b) nepřesné	0
14. Ovlivňuje psa počasí?	
a) ano	10
b) ne	14
15. Ovlivňuje výkon psa fluktuace osob na místě vyhledávání?	
a) ano	11
b) ne	13
16. Jak často se psem cvičíte?	
a) každý den	11
b) 1x týdně	1
c) 2x týdně	12
Celkem vyplněno dotazníků	24

Zdroj: Dotazníkový průzkum provedený autorem, vlastní zpracování.

Vzor Záznamu o použití služebního psa

Razítko útvaru

ZÁZNAM O POUŽITÍ SLUŽEBNÍHO PSA

1. Pes: jméno, evidenční číslo	
2. Kategorie praktického použití KTG, platnost	
3. Psovod: hodnost, titul, jméno, příjmení, zařazení,	
4. Případ: skutek / událost, den, hodina	
5. Vyžádání služebního psa: den, hodina, kým	
6. Použití služebního psa den, hodina, místo, způsob	
7. Výsledek práce služebního psa vypracování pachové stopy, nález věcí, nález osob, označení míst pachových nebo chemických stop, vyloučení přítomnosti osob, věcí nebo stop	

- 1. Popis podmínek pro použití služebního psa.**
(popis místa použití služebního psa, podmínky mající vliv na práci sl. psa, zajištění místa apod.)

- 2. Popis práce služebního psa.**
(popis postupu práce na místě, způsob použití služebního psa včetně časových údajů a výsledků práce služebního psa apod.)

- 3. Zhodnocení práce služebního psa:**
(shrnutí výsledků práce psa, příčiny úspěchu nebo neúspěchu použití služebního psa, další poznatky)

- 4. Zajištění výsledků práce služebního psa:**
(druh nálezu, popis úkrytu, den, hodina, kým zajištění a převzetí osob, věcí, stop apod.)

Zpracoval:

.....

Zdroj: Policie České republiky.